

Nr 172.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370), m. m.; given Stockholms slott den 5 mars 1943.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till

- 1) lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370);
- 2) förordning angående ändrad lydelse av 20 § förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt; samt
- 3) förordning om begränsning av skatt för svensk livförsäkringsanstalt.

GUSTAF.

Ernst Wigforss.

Förslag

till

lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370).

Härigenom förordnas, att 30 § 2 mom. kommunalskattelagen den 28 september 1928 samt punkterna 3 och 4 av anvisningarna till nämnda paragraf skola erhålla ändrad lydelse på sätt nedan anges.

30 §.

2 mom. För *inländsk försäkringsanstalt* skall såsom nettointäkt anses överskottet å försäkringsrörelsen samt beträffande *livförsäkringsrörelse*, förutom överskottet å rörelsen, ett belopp (*ränteskatteunderlaget*) motsvarande en tredjedel av dels den beräknade räntan å premiereserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar, tillhörande anstaltens här i riket drivna rörelse, dels den ränta, som belöper å eller eljest tillförts premieåterbäringsreserv och vinstreserv för dylika försäkringar, dock att ränteskatteunderlaget icke må överstiga den på sätt i anvisningarna sägs begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å anstaltens hela verksamhet.

Vid beräkning av inländsk försäkringsanstalts överskott å försäkringsrörelse må från bruttointäkten göras avdrag för avsättning till försäkringsfond för egen räkning och premieåterbäringsreserv samt i den utsträckning, som närmare anges i anvisningarna, till andra fonder, i den mån de beräknas motsvara anstaltens förbindelser enligt ingångna försäkringsavtal, dock icke för annan avsättning till vinstutdelning än å livränteförsäkringar eller av ränta till vinstreserv för kapitalförsäkringar, som avses i föregående stycke.

Anvisningar

till 30 §.

3. Vid beräkning av överskottet å *livförsäkringsrörelse* må från bruttointäkten avdrag göras förutom för driftkostnader, som avses i 29 §, för avsättning till försäkringsfond för egen räkning, premieåterbäringsreserv, i lag föreskriven säkerhetsfond, utjämningsreserver och livränteförsäkringsrörelsens garantifonder ävensom för avsättning av ränta till vinstreserv.

Med utjämningsreserv — — — avsatta medel.

Med vinstreserv förstås här fond, som omfattar försäkringstagarna individuellt tilldelade men till dem ej utbetalade vinstmedel.

Avdrag för — — — före ändringen.

Avdrag må icke ske för annan avsättning till omedelbar eller framtida vinstutdelning åt försäkringstagarna än dels avsättning till garantifond för

livränteförsäkringsrörelse dels ock avsättning, enligt av Konungen stadfästa grunder, av ränta till vinstreserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar tillhörande anstaltens här i riket drivna rörelse.

Vid tillämpningen — — — till 31 §).

4. Vid beräkning av ränteskatteunderlaget skall, där ej särskilda förhållanden påkalla annat, räntan å premiereserven beräknas å medeltalet av dess belopp vid årets början och slut efter den räntefot, som legat till grund för dess beräkning; i fråga om ränte- och kapitalförsäkringsanstalt sättes räntan å premiereserven lika med det belopp, vilket såsom ränta gottskrivits besparingsfonden, med avdrag av den ränta, som under året utbetalts till besparingsfondens delägare.

Ränteskatteunderlaget må dock aldrig överstiga på följande sätt begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å anstaltens hela verksamhet, nämligen dels summan av överskottet å livförsäkringsrörelsen, beräknat på sätt i punkt 3 sagts, och de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, dels ock de vid sagda överskotts beräkning avdragna avsättningarna till andra fonder än försäkringsfonden, i den mån deras sammanlagda belopp icke överstiger två gånger nämnda summa. Vid tillämpning av stadgandet i föregående punkt skall iakttagas *dels* att från de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, avdrag må ske för underskott å annan sådan förvärvskälla, *dels ock* att i fråga om försäkringsanstalt, som jämväl driver sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, inkomstbelopp och underskott, vilka härröra från annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, medräknas endast i den mån de i försäkringstekniskt hänseende äro att hänföra till livförsäkringsverksamheten.

Denna lag träder i kraft den 1 januari 1944.

F ö r s l a g
till
**förordning angående ändrad lydelse av 20 § förordningen den
28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst-
och förmögenhetsskatt.**

Härigenom förordnas, att 20 § förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt¹ skall erhålla ändrad lydelse på sätt nedan angives.

20 §.

För varje — — — året utgå.

Vid bestämmandet av procentalen skall iakttagas att, även om dessa i övrigt bestämmas olika för de i 18 § 2 mom. under a) och de i samma mom. under b) avsedda skattskyldiga, procenttalet för svenska försäkringsanstalter likväl skall, såvitt avser till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst, bestämmas lika med procenttalet för fysiska personer. Såsom till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst skall, om försäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, anses den del av anstaltens beskattningsbara belopp, som efter förhållandet mellan den i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamheten hänförliga nettointäkten och anstaltens sammanlagda nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen.

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 1943.

---

¹ Senaste lydelse, se SFS 1938: 369.

F ö r s l a g
till
**förordning om begränsning av skatt för svensk
livförsäkringsanstalt.**

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

Svensk livförsäkringsanstalt äger under de förutsättningar och i den omfattning nedan sägs åtnjuta avkortning av anstalten påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnskatt eller restitution av redan erlagd sådan skatt eller båda dessa förmåner i förening.

2 §.

Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse det belopp, varmed försäkringsanstalten på grund av taxering för visst taxeringsår påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, värnskatt samt allmän kommunalskatt sammanlagt överstiga den för anstalten samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad dels med ränteskatteunderlaget, dels ock med anstalten för samma år påförd krigskonjunkturskatt, dock att avkortningen och restitutionen sammanlagt högst må omfatta summan av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnskatten.

Driver anstalten jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, skall vid tillämpning av bestämmelserna i första stycket hänsyn tagas endast till den del av den taxerade inkomsten, som efter förhållandet mellan den i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamheten hänförliga nettointäkten och anstaltens sammanlagda nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen, samt till å sådan del av inkomsten belöpande skatter.

3 §.

Avkortning och restitution enligt denna förordning skola i första hand avse den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten.

Vid tillämpning av denna förordning skall, där avkortning kan ske, sådan i första hand äga rum. Kan avkortning icke ske eller kan sådan ske allenast till viss del, skall det enligt 2 § beräknade beloppet, i den mån det ej kunnat avkortas och det täckes av erlagt skattebelopp, återbetalas till försäkringsanstalten. Å sålunda återbetalat belopp utgår icke ränta.

4 §.

Försäkringsanstalt, som enligt denna förordning vill åtnjuta avkortning av påförd skatt eller restitution av erlagd skatt eller båda dessa förmåner, har att därom göra ansökan, vilken skall av anstalten ingivas eller i betalt brev med posten insändas till länsstyrelsen i det län, inom vilket anstalten för ifrågavarande taxeringsår taxerats till statlig inkomst- och förmögenhets-skatt, eller, därest anstalten taxerats till sådan skatt i Stockholms stad, till överståthållarämbetet.

Ansökan skall avlämnas inom sådan tid att den är nämnda myndighet tillhanda inom natt och år efter det anstalten avfordrats de utskylder, varom i 2 § förmåles, vid äventyr att avkortning eller restitution enligt denna förordning icke må beviljas. Därest de i 2 § angivna förutsättningarna för åtnjutande av avkortning eller restitution föreligga först efter det kammar-rätten eller Kungl. Maj:t meddelat utslag angående taxering för ifrågavarande taxeringsår, skall tiden för ingivande av ansökan räknas från det kammar-rättens utslag vunnit laga kraft eller Kungl. Maj:ts utslag meddelats.

Ansökan göres å blankett, vartill formulär fastställs av Kungl. Maj:t.

5 §.

Finnes ansökning böra bifallas, skall länsstyrelsen eller överståthållaräm-betet antingen meddela förordnande om avkortning eller tillställa försäkrings-anstalten densamma tillkommande restituerat belopp över postgiro eller ock vidtaga båda dessa åtgärder.

6 §.

Därest, efter det förordnande om avkortning eller restitution enligt denna förordning meddelats, försäkringsanstalts taxering för ifrågavarande taxeringsår så ändras, att avkortningen eller restitutionen bör beräknas till annat belopp än som skett, åligger det myndighet, som har att vidtaga debiterings-åtgärd i anledning av den ändrade taxeringen, att vidtaga jämväl sådan ändring i debiteringen, som föranledes av de ändrade grunderna för beräkning av avkortningen eller restitutionen.

7 §.

Beträffande besvär över beslut rörande tillämpning av denna förordning skall gälla vad angående klagan över debitering av kronoutskylder är stadgat.

8 §.

Närmare bestämmelser för tillämpning av denna förordning meddelas av Kungl. Maj:t.

Denna förordning träder i kraft den 1 juni 1943, men skall icke äga tillämpning å skatter, avseende tidigare beskattningsår än det för vilket taxering äger rum år 1943.

---

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 5 mars
1943.*

Närvarande:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, GJÖRES, EWERLÖF.

Efter gemensam beredning med chefen för handelsdepartementet anmäler chefen för finansdepartementet, statsrådet Wigforss, fråga om *ändrade bestämmelser rörande inländsk livförsäkringsanstalts beskattning* samt anför därvid.

[Huvuddragen av gällande bestämmelser.

Nu gällande bestämmelser rörande livförsäkringsbolags beskattning innebära i huvudsak följande. Enligt 30 § 2 mom. kommunalskattelagen utgöres den nettointäkt av rörelsen, vilken skall tagas till beskattning, av summan av två belopp, nämligen dels överskottet å försäkringsrörelsen, dels ett belopp, vilket här benämnes ränteskatteunderlaget. Förutom intäkt av rörelse hava livförsäkringsbolagen i regel även inkomst av annan förvärvskälla, nämligen av fastighet.

Beräkningen av livförsäkringsbolags överskott å rörelsen sker på sätt, som motsvarar beräkningen av nettointäkt hos annan rörelseidkare, dock med den skillnaden, att avdrag får göras för vissa fondavsättningar, nämligen avsättningar till försäkringsfond för egen räkning, premieåterbäringsreserv, i lag föreskriven säkerhetsfond, utjämningsreserver och livränteförsäkringsrörelsens garantifonder. Att avsättning till försäkringsfond skall få avdragas har ansetts erforderligt, eftersom försäkringsfonden egentligen icke är någon fond utan en skuld, nämligen nettovärdet av bolagets förpliktelser gentemot försäkringstagarna. Ökningen av denna skuld är således i själva verket icke någon fondavsättning utan en utgiftspost och bokföres även som sådan. Premieåterbäringen är vinst till försäkringstagarna, som till sin storlek bestämes genom bolagets av Kungl. Maj:t stadfästa grunder. Sådan vinst får förutberäknas och kan alltså ställas i utsikt redan vid försäkringsavtalets ingående. På grund härav har den ansetts stå de avtalsenliga förpliktelserna så nära, att den vid överskottets beräkning bör jämföras med dessa, varför

avsättning till premieåterbäringsreserv får avdragas vid nämnda beräkning. Beträffande säkerhetsfond föreskrives i 218 § lagen om försäkringsrörelse, att livförsäkringsbolag skall göra viss avsättning till dylik fond, så länge denna icke uppgår till ett angivet minimum. Avsättningarna till säkerhetsfond få avdragas, i den mån säkerhetsfonden genom desamma icke kommer att överstiga nämnda minimum. Utjämningsreserver och livränterörelsens garantifonder nämnas icke i lagen om försäkringsrörelse, utan definieras först i kommunalskattelagen. Avsättningar till utjämningsreserver få avdragas, i den mån dessa reserver genom avsättningarna icke komma att överstiga 2 procent av sammanlagda risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall, med avdrag av den del därav, för vilken återförsäkrare svara. De årliga avsättningarna till livränterörelsens garantifonder äro begränsade till överskottet på denna rörelse. Att avsättningarna till säkerhetsfond, utjämningsreserver och livränterörelsens garantifonder ansetts böra få avdragas beror på deras karaktär av komplementfonder till försäkringsfonden. Storleken av sistnämnda fond beräknas nämligen på grundval av vissa antaganden rörande bland annat framtida räntefot och dödlighet och det ligger i sakens natur, att en viss osäkerhet måste vidlåda sådana antaganden, varför den enligt dylika antaganden beräknade försäkringsfonden i realiteten kan vara för liten.

Den tankegång, som ledde till införandet av ränteskatten, var följande. Ett livförsäkringsbolags premiereserv utgöres av summan av premiereserverna för de enskilda försäkringarna. Varje försäkrings premiereserv kan anses som försäkringstagarens tillgodohavande hos bolaget, vilket även framgår därav, att i fråga om flertalet kapitalförsäkringar för dödsfall försäkringstagaren har rätt att fordra återköp av försäkringen, varvid premiereserven med visst avdrag utbetalas. Räntan på premiereserven gottskrives försäkringstagaren genom att den tillföres premiereserven eller användes som riskpremie för försäkringen. Motsvarande gäller beträffande räntan å premieåterbäringsreserven. Dessa räntor borde därför räknas som skattepliktig inkomst för försäkringstagaren, i likhet med vad fallet är beträffande bankräntor, vilka beskattas hos insättaren även om de icke lyftas utan läggas till kapitalet. Av praktiska skäl ansåg man sig emellertid böra uttaga skatten på ifrågavarande ränteinkomst icke hos försäkringstagaren utan hos bolaget. Med hänsyn härtill föreskrives i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen såsom huvudregel, att förutom överskottet skall såsom nettointäkt anses ett belopp motsvarande en tredjedel av dels den beräknade räntan å premiereserven för direkt tecknade kapitalförsäkringar, dels den ränta, som belöper å eller eljest tillförts premieåterbäringsreserven för dylika försäkringar. Kvoten en tredjedel avvägdes dels med hänsyn till den totala skatt, livförsäkringsbolagen före kommunalskattelagens tillkomst erlagt, dels med hänsyn till de skattesatser, som beräknades skola tillämpas för å ena sidan försäkringsbolag och å andra sidan i genomsnitt för de skattskyldiga försäkringstagarna, för vilkas räkning ränteskatten egentligen erlägges.

Det ansågs emellertid, att bolagen icke borde påläggas skyldighet att betala skatt i stället för försäkringstagarna i sådan omfattning, att bolagens

möjlighet att uppfylla sina avtalsenliga förpliktelser äventyrades. Av denna anledning begränsades ränteskatteunderlaget så, att skatten enligt de skattesatser, som man vid tidpunkten för lagens tillkomst räknade med, endast skulle konsumera en del av överskottet. Spärregeln, som återfinnes i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen, innebär att ränteskatteunderlaget icke må överstiga den på sätt i anvisningarna sägs begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å anstaltens hela verksamhet. Den närmare utformningen av spärregeln ges i punkt 4 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen, i vilken stadgas att det här såsom ränteskatteunderlag betecknade beloppet icke må överstiga *dels* summan av överskottet å livförsäkringsrörelsen och de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvävskälla än försäkringsrörelse, *dels ock* de vid sagda överskottsberäkning avdragna avsättningarna till andra fonder än försäkringsfonden, i den mån deras sammanlagda belopp icke överstiger två gånger nämnda summa. Då ränteskatteunderlaget sålunda maximeras till tre gånger överskottet (inklusive inkomstbelopp, härrörande av annan förvävskälla än försäkringsrörelse), innebär spärregeln bland annat att, om de sammanlagda skatterna till stat och kommun icke uppgå till minst 25 procent, skatten aldrig kan taga hela överskottet i anspråk.

Framställningar i ämnet.

I en den 30 december 1941 dagtecknad skrift har *svenska livförsäkringsbolags förening* hemställt om vissa ändringar av såväl bestämmelserna om ränteskatteunderlagets beräkning som vissa andra bestämmelser rörande inländsk livförsäkringsanstalts beskattning. Vid skriften fanns fogat ett författningsförslag, upptagande vissa ändringar i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen samt anvisningarna till 30 § i samma lag; förslaget torde få såsom *Bihang* fogas vid statsrådsprotokollet för denna dag.

Över framställningen ha yttranden efter remiss avgivits av försäkringsinspektionen, kammarrätten, statskontoret och överståthållarämbetet ävensom av länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län.

Sedan svenska livförsäkringsbolags förening beretts tillfälle att under hand taga del av de inkomna remissyttrandena, har föreningen den 4 juli 1942 inkommit med ytterligare en framställning i ämnet. Över denna framställning har försäkringsinspektionen efter remiss avgivit utlåtande.

I anledning av vad i ärendet förekommit utarbetades inom finansdepartementets rättsavdelning en av författningsförslag åtföljd P. M. angående livförsäkringsanstalternas s. k. ränteskatt. Över promemorian ha utlåtanden efter remiss avgivits av försäkringsinspektionen, kammarrätten, statskontoret, överståthållarämbetet samt svenska livförsäkringsbolags förening.

Huvudregeln för beräkning av ränteskatteunderlaget.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sin tidigare skrift framhållit, att under förarbetena till nu gällande lagbestämmelser rådde en enstämmig uppfattning om att ränteskatten icke finge så anordnas, att försäkringsgivarens möjlighet att fullgöra sin förräntningskyldighet gentemot försäkringstagarna äventyrades. Föreningen har vidare anfört:

Bestämmelserna om ränteskatteunderlagets maximering äro utformade med hänsyn till de skattesatser som vid lagens tillkomst tillämpades och, så vitt då kunde förutses, utan allt för stora rubbningar beräknades komma att bestå för framtiden. Lagbestämmelsen innebär att den beskattade nettointäkten kan komma att uppgå till 4 gånger summan av överskottet å livförsäkringsrörelsen och inkomsten från annan förvärvskälla. Vid en sammanlagd skattesats för skatt till stat och kommun på 25 % kommer sålunda hela behållningen att tagas i anspråk för skatteändamål.

Försäkringsinspektionen yttrade härom i sitt utlåtande till särskilda utskottet vid 1928 års riksdag: »Häri genom kommer den beskattade nettointäkten att högst uppgå till 4 gånger behållningen i övrigt. Då skatten till stat och kommun nu beräknas efter skattesatser, som tillsammans uppgå till högst cirka 18 procent, kommer på detta sätt bolagets hela skatt att begränsas till högst cirka 72 procent av behållningen i övrigt. Även om skattesatserna skulle i framtiden ökas, finns det alltså en marginal, innan skatten kan bli så stor, att bolagen genom densamma bli ur stånd att under mindre goda år göra föreskrivna avsättningar till premieåterbärings- och utjämningsreverser. Skulle skattesatserna tillsammans komma att uppgå till 25 procent eller däröver bör bestämmelsen ändras, så att dessa avsättningar ingå i behållningen med mindre belopp än 2 gånger behållningen i övrigt.»

Då den totala skattesatsen för försäkringsanstalterna liksom för aktiebolag i allmänhet numera vid en kommunalskatt om 10 kronor uppgår till cirka 37 %¹ har den av försäkringsinspektionen angivna yttersta gränsen redan överskridits och därmed har också en korrigerig av lagföreskrifterna blivit ofrånkomlig.

De grundläggande principer på vilka den nuvarande kommunalskattelagen bygger synas även under nuvarande förhållanden fullt tillämpliga. Anmärkningarna rikta sig fastmera mot utformningen som — ehuru för sin tid fullt ändamålsenlig — numera leder till orimligheter. Då överskottet å rörelsen (inkl. inkomst från annan förvärvskälla) uppgår till 58.7 % av ränteskatteunderlaget, konsumera skatterna vid nuvarande skattesatser hela överskottet för att sedermera med minskat överskott stiga så, att skatterna om överskottet endast uppgår till $\frac{1}{3}$ eller mindre av ränteskatteunderlaget nå sitt maximum eller 148 % av överskottet. Att mera allvarliga olägenheter av det rådande läget hittills icke uppkommit beror därpå, att de svenska livförsäkringsbolagen ända sedan år 1934 på grund av den sänkta räntenivån varit sysselsatta med att amortera den fondbrist, som uppstod vid övergång till nu föreskrivna antaganden om den framtida räntefoten — för de flesta bolag 3 % — och att sålunda överskottet under dessa exceptionella förhållanden blivit relativt obetydligt, i flera fall intet. Då amorteringen emellertid numera på många håll är helt fullgjord och överskotten så

¹ Denna uppgift hänför sig till december 1941.

småningom åter kunna förväntas stiga, framstår olägenheten av de gällande bestämmelserna i allt skarpare dager.

Vid överbägande av hithörande problem hava vi funnit ändringar påkallade såväl ifråga om sättet för ränteskatteunderlagets beräkning som ifråga om ränteskatteunderlagets begränsning i förhållande till behållningen å livförsäkringsverksamheten.

Som förut nämnts ansågs en beskattning hos försäkringsgivaren, lämpligt avvägd i förhållande till den som eljest skulle åvilat försäkringstagarna, kunna vinnas genom att ränteskatteunderlaget bestämdes till $\frac{1}{3}$ av räntan å premiereserv och premieåterbäringsreserv. De utredningar, som ledde till den i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen angivna kvoten $\frac{1}{3}$, byggde emellertid på förhållandena vid 1925 års taxering. Som framgår av 1924 års skatteberednings betänkande (sid. 41) räknade man då med en kommunalskatt av 6 % . För en enskild person med ett beskattningsbart belopp till statsskatt å högst 3,000 kronor — motsvarande en totalinkomst för ensamstående person på 4,000 å 4,500 kronor, för person med hustru och barn högre belopp — utgjorde totala skatten 10.8 % för det högst liggande skiktet av inkomsten, vilken siffra bör ökas med c:a $\frac{1}{3}$ vid inkomst av kapital. För beskattningen av försäkringstagarnas andel av ett livförsäkringsbolags inkomst fastställdes med utgångspunkt från de år 1925 gällande skattesatserna regler, som för taxeringsåret 1925 skulle hava lett till en total skatt, utgörande 15.6 % utav summan av försäkringstagarnas andel i bruttoöver-skottet och $\frac{1}{3}$ av den beräknade räntan å premiereserven och premieåterbäringsreserven. För taxeringsåret 1941 har siffran 10.8 % stigit till 20.6 % — varvid för inkomst av kapital skatteprocenten bör upptagas till $\frac{1}{3}$ å $\frac{1}{4}$ högre än den angivna vid förmögenheter om högst 20,000 kronor — och siffran 15.6 % har ökats till 37 % , om man genomgående antager en kommunal uttaxering av 10 % .

Den totala skatten för en fix bruttoinkomst har alltså för en enskild person i det angivna inkomst- och förmögenhetsläget, vilket synes vara representativt för livbolagens försäkringstagare, stigit med 91 % , dock något mindre om inkomsten härrör från förmögenhet. För försäkringstagarnas andel i ett livbolags inkomst är stegringen i stället 137 % . Skattesatsen beräknad på nettot, d. v. s. på inkomsten minus skatten, har ökats ännu kraftigare, nämligen för den enskilda personen med 114 % och för livbolagen med 217 % ; det må framhållas, att nettoberäkningen är av intresse speciellt beträffande räntan å premiereserven, vilken ju bolagen måste garantera till dess nettobelopp. Den påtagligt kraftiga stegringen för livbolagen jämfört med de enskilda personerna blir särskilt kännbar ifråga om ränteavkastningen på premiereserven även på den grund att bolagens medelränta avsevärt reducerats genom det under de senaste åren före kriget inträdda räntefallet, vilket till sina verkningar på medelräntan på långt när ej neutraliserats genom räntehöjningarna under kriget.

Under åberopande av det sålunda anförda och för att återföra livbolagens räntebesättning till det läge i förhållande till beskattningen av enskilda personer, vilket rådde vid tillkomsten av gällande skatteförfattningar, föreslog föreningen — jämte vissa andra ändringar, till vilka jag torde få återkomma i ett senare sammanhang — en sådan ändring i gällande regler, att vid bestämmande av ränteskatteunderlaget räntan å premiereserven och den i premieåterbäringsberäkningen ingående räntan skulle upptagas med $\frac{1}{4}$ i stället för $\frac{1}{3}$ av sitt beräknade belopp.

Vid remissbehandlingen av föreningens tidigare skrift har i denna del följande förekommit.

Försäkringsinspektionen — vilken om föreningens förslag i dess helhet uttalat, att det icke vore sådant att det kunde framläggas i oförändrat skick — har i sitt utlåtande i denna del anfört:

Den väsentliga ändringen i huvudregeln för ränteskatteunderlagets beräkning, nämligen att detta underlag skall utgöra en fjärdedel i stället för en tredjedel av den ränteinkomst, som skall medräknas, har motiverats med att beskattningen skärpts i högre grad för bolagen än för försäkringstagarna i genomsnitt. Då ränteskatten erlägges för försäkringstagarnas räkning, synes det rimligt, att skärpningen i fråga om denna del av skatten icke blir hårdare än den skulle hava blivit, om skatten uttagits direkt hos försäkringstagarna. En invändning, som emellertid kan göras mot såväl gällande lag som förslaget, är, att sedan numera de procenttal av grundbeloppen, med vilka bottenskatten skall utgå, bestämmas olika för fysiska personer och för försäkringsbolag, man icke vet, om nuvarande proportion mellan beskattningen av å ena sidan försäkringsbolagen å andra sidan deras försäkringstagare kommer att bliva bestående. En förändring av denna proportion kan medföra behov av förnyad ändring av den föreslagna kvoten. Detta förhållande kan måhända anses mindre tillfredsställande, enär kvoten skall lagfästas, medan den omnämnda proportionen blir beroende av de varje år genom kungl. förordning fastställda procenttalen. Då emellertid kvoten en fjärdedel kan anses motiverad av nu rådande förhållanden, har inspektionen intet att erinra mot införandet av denna kvot.

I det av *kammarrätten* avgivna utlåtandet anföres:

Trots det att under lagstiftningsarbetet ganska stor meningsskiljaktighet var rådande om de rättsregler, som nu innehållas i förevarande lagrum, har, såvitt kammarrätten har sig bekant, efter kommunalskattelagens antagande fråga icke uppkommit om ändring av de grundläggande principer, på vilka försäkringsbolagens beskattning vilar. Den kritik, som efter lagens tillkomst riktats mot bestämmelserna på försäkringsbeskattningens område, lär snarare hava tagit sikte på andra spörsmål — här syftas då i främsta rummet på beskattningen av livräntor — än på de föreskrifter, vilka man nu önskar få omarbetade. Vid sådant förhållande har kammarrätten liksom föreningen utgått ifrån att anledning icke föreligger till ändring i nyssnämnda grundläggande principer. Då, såsom redan antytts, genomförandet av dessa betingat ett efter skattetrycket anpassat hänsyntagande från det allmännas sida vid utmätande av skatt från livförsäkringsföretagen, har kammarrätten under förutsättning att de bakom föreningens resonemang liggande beräkningarna äro riktiga ingen anledning att bestrida att tidpunkten nu är inne för en omprövning av de bestämmelser, som innefatta de till lagstiftningen anknutna modifierande momenten beträffande beräkningen av ränteskatten. Författningsförslaget sammanställt med motiveringen synes både i fråga om vad som i sådant hänseende föreslagits skola sättas i stället för nu gällande rättsregler, och övriga proponerade lagändringar ådagalägga, att — även om på en eller annan punkt en invändning ur principiell synpunkt kan framställas — förslaget likväl i stort sett ansluter sig till grunderna för den gällande rätten.

Om man inskränker frågan om beräkningen av ränteskatteunderlaget till att endast avse spörsmålet om till hur stor del detsamma skall upptagas, vill det förefalla kammarrätten, som om en reform i här ifrågasatt riktning i främsta rummet måste taga sikte på en reduktion av föreslagen art. Vill man

minska ränteskatten, synes med andra ord oberoende av de linjer i övrigt, som för sådant ändamål väljas, första steget böra bliva att sänka den i behållningen ingående tredjedelen av räntan till lägre bråkdel. Hur långt man därvid skall gå får ju bero på omständigheterna, men med avseende å vad i förslaget anförts förefaller det kammarrätten skäligt, om man såsom ifrågasatts, toge en fjärdedel av räntan till utgångspunkt för beräkningen.

Två reservanter inom kammarrätten anföra:

Utredningen i ärendet visar otvetydigt, att utvecklingen under tiden efter kommunalskattelagens tillkomst medfört, att livförsäkringsbolagens beskattning icke numera är tillfredsställande ordnad. När på sin tid ränteskatten infördes, synes hava avsetts att åstadkomma en ur skälighetssynpunkt bestämd avvägning av dessa företags beskattning. De invecklade bestämmelser, som befunnits nödvändiga, giva emellertid vid handen, att ränteskatten endast med svårighet kunnat inpassas i det bestående beskattningssystemet, dit den principiellt icke är att hänföra. Skälen för att försäkringsbolagen skola vidkännas de skatter, för vilka försäkringstagarna egentligen skulle svara, kvarstå visserligen med oförminskad styrka, men det kan ifrågasättas, om icke ett förnyat överbärande angående det lämpligaste sättet för livförsäkringsbolagens beskattning bör göras. Den nuvarande skatten synes vila på två grundförutsättningar, nämligen *dels* den jämna och relativt stora vinst, som vid tiden för kommunalskattelagens tillkomst kunde påräknas i livförsäkringsbolagen på grund av en hög förräntning av fonderna, *och dels* ett skattetryck understigande hälften av det nuvarande. Om endera av dessa förutsättningar väsentligen ändras, kan beskattningsformen komma att visa sig antingen ineffektiv, såsom under de senaste åren varit fallet, eller också, såsom i den föreliggande utredningen förutsatts, oskäligt betungande. Då nu utvecklingen medfört, att de angivna förutsättningarna avsevärt förändrats, synes synnerligen tveksamt, om en påbyggnad av det nu gällande systemet är den lämpligaste lösningen av problemet. De föreslagna nya bestämmelserna synas även i taxeringstekniskt avseende vara ännu mera invecklade och svårtillämpliga än de nuvarande. Det torde därför böra undersökas, om ej en principiellt riktigare form för den ifrågavarande beskattningen kunde utfinnas. Närmast skulle då ligga en undersökning om möjligheten att anordna en ränteskatt för livförsäkringsbolagen, vilken icke direkt anknyter sig till rörelsens överskott. En undersökning av antytt slag skulle närmast taga sikte på att utreda konsekvenserna ur försäkringsteknisk synpunkt av en sådan skatt.

Statskontoret har i nu förevarande del icke funnit anledning till erinran mot föreningens förslag.

Överståthållarämbetet har för sin del anför:

Ifrågavarande förslag synes i huvudsak hava motiverats av den avsevärda höjning i skattesatserna, såväl de kommunala som de statliga, som ägt rum efter tillkomsten av nu gällande bestämmelser om livförsäkringsbolagens beskattning. Av denna höjning skulle hava föranletts dels att en förskjutning ägt rum i förhållandet mellan å ena sidan bolagens och å andra sidan försäkringstagarnas genomsnittliga skattetunga dels ock att reglerna för maximering av underlaget för den så kallade ränteskattens beräkning i huvudsak blivit verkningslösa.

Ränteskattens riktiga avvägande efter försäkringstagarnas skattetunga är en grundväsentlig förutsättning för skattens uttagande hos bolagen. Ett förslag om rättelse i fråga om den förskjutning, som i detta avseende skulle hava ägt rum, synes därför i och för sig vara befogat. Som en brist i förslaget måste emellertid framhållas, att närmare utredning icke lämnats rörande

de beräkningar, vilka ligga till grund för den föreslagna nedsättningen av ränteskatteunderlaget från en tredjedel till en fjärdedel. Utan tillfredsställande sådan utredning lär det icke kunna tagas för gott, att nedsättningen är rätt avvägd. I vart fall synes egendomligt att — därest de beräkningar, som lågo till grund för 1928 års lagstiftning, voro riktiga — en så avsevärd förskjutning av skattetungan kunnat äga rum vid förevarande proportionella skatt. En närmare förklaring rörande orsakerna härtill synes påkallad, men saknas helt i de remitterade handlingarna.

För övrigt läser kunna ifrågasättas, om det är riktigt med ett system för ränteskattens uttagande, som avhänger av skattesatsernas höjd och som synes nödvändigögra ständigt återkommande ändringar i bestämmelserna allt efter växlingarna i omförmälda hänseende. Riktigare vore väl att gå till grunden med beräkningarna och söka utfinna en metod för beskattningen, som är oberoende av nämnda växlingar.

Som slutomdöme uttalar överståthållarämbetet, att det vore en mycket väsentlig brist i förslaget att icke någon utredning gjorts beträffande de föreslagna bestämmelsernas inverkan på skatteunderlaget samt att överståthållarämbetet i saknad av sådan utredning icke kunde tillstyrka att förslaget lades till grund för en lagstiftning i ämnet.

Länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län ha tillstyrkt förslaget.

I *svenska livförsäkringsbolags förenings* senare skrift anföres beträffande den nu förevarande frågan:

Under de förnyade överbägandena har vår uppmärksamhet riktats på ett annat förfaringsätt, som beträffande statsbeskattningen skulle leda till i stort sett enahanda resultat som ifrågavarande ändring av nuvarande kvoten $\frac{1}{3}$ till $\frac{1}{4}$.

Enligt 18 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt utgår inkomst- och förmögenhetsskatt med viss i särskild ordning bestämd procent av ett för den skattskyldige fastställt grundbelopp. Detta grundbelopp var tidigare för försäkringsanstalts inkomst i den mån den icke belöpte på aktieägarna, d. v. s. för ömsesidiga försäkringsbolag hela inkomsten och för försäkringsaktiebolagen i det närmaste all inkomst av livförsäkringsrörelse, bestämt till 6 procent av det beskattningsbara beloppet, medan det för försäkringsaktiebolagens inkomst i övrigt var bestämt på samma sätt som för aktiebolag i allmänhet efter en varierande skala med ett maximum av 12 procent. Vid ändring av lagrummet år 1938 borttogs emellertid denna skillnad och grundbeloppet fastställdes för alla försäkringsanstalter till 10 procent av det beskattningsbara beloppet. För fysiska personer bestämdes maximum för bottenkattens grundbelopp samtidigt till 6.5 procent av det beskattningsbara beloppet.

Därest man nu återgår till en i huvudsak likartad uppdelning av försäkringsanstalternas inkomst som före år 1938, skulle vid det årliga bestämmandet enligt 20 § statsskatteförordningen av det procenttal av grundbeloppet, efter vilket bottenkatt skall uttagas, detta procenttal för försäkringstagarernas inkomst inom livbolagen sättas lika med det för enskilda personer bestämda. Härigenom skulle olägenheterna av den olikformiga utvecklingen av skatteprocenten för livbolagen i jämförelse med skatteprocenten för enskilda i stort sett neutraliseras.

I detta sammanhang må framhållas att, även om vissa teoretiska skäl

kunna anses tala för att vid en återgång till det system, som tillämpades före år 1938, för livrörelsens del åtskillnad göres mellan inkomst, som anses belöpa på aktieägarna, och inkomst, som anses belöpa på försäkringstagarna, den förstnämnda inkomsten dock numera regelmässigt är så relativt obetydlig och ur statsfinansiell synpunkt spelar så liten roll, att det starkt kan ifrågasättas om denna åtskillnad mellan olika slag av inkomster bör ånyo upptagas. Hela inkomsten av livförsäkringsrörelse synes kunna behandlas såsom en enhet.

Enligt vårt förmenande bör det från föreningens sida icke föreligga någon anledning till erinran, därest lagstiftningen anses böra utformas i enlighet med nu angivna riktlinjer. Den föreslagna ändringen i 30 § 2 mom. kommunal-skattelagen från en tredjedel till en fjärdedel skulle därvid utgå.

Försäkringsinspektionen har i sitt yttrande över föreningens senare skrift understrukt, att ändring av såväl huvudregeln för ränteskatteunderlagets beräkning som spärregeln vore av behovet starkt påkallad samt att frågan om ändringarnas vidtagande enligt inspektionens uppfattning vore av brådskande natur. Vidare anför inspektionen:

En av anledningarna till att kvoten bestämdes till en tredjedel var, att bolagen kunna anses erlägga skatten i stället för försäkringstagarna, och genom nämnda val av kvot uppnåddes, att den ränteskatt, som kom att uttagas av bolagen, i stort sett motsvarade de skattebelopp som skulle uttagits, därest försäkringstagarna själva hade erlagt ränteskatten. Av betydelse för uppnåendet av denna effekt var även stadgandet i 18 § c) förordningen den 28 september 1928 om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt i dess ursprungliga lydelse, vilket stadgande innebar, att grundbeloppet beträffande svensk försäkringsanstalts inkomst, i den mån den icke belöpte på aktieägare i denna deras egenskap, skulle utgöra 6 % av det beskattningsbara beloppet. Den ändring i detta lagrum, som vidtogs den 17 juni 1938, torde icke hava åsyftat en förändring av ovannämnda effekt och skulle icke heller hava åstadkommit någon sådan förändring av större betydelse, därest — som väl avsikten varit — bottenkatten uttagits med lika många procent av grundbeloppet för de olika kategorierna skattskyldiga. Emellertid tillämpas numera väsentligt högre skattesatser för skattskyldiga, som avses i 18 § 2 mom. b) nämnda förordning, än för skattskyldiga, som avses i a) och c) samma moment. Då livförsäkringsbolagen tillhöra den förre kategorien men försäkringstagarna i regel den senare, har följden blivit en sådan förändring av det ekonomiska resultatet av beskattningen, för vilken redogjorts i föreningens skrivelse den 30 december 1941. En ändring, som åter bringar lagbestämmelserna i överensstämmelse med det ursprungliga syftemålet, är därför enligt inspektionens mening angelägen.

Inspektionen har sammanfattningsvis uttalat, att inspektionen förordade föreningens senare förslag framför det tidigare förslaget om sänkning av kvotdelen från $\frac{1}{3}$ till $\frac{1}{4}$.

I *departementspromemorian* anföres beträffande nu förevarande spörsmål:

Gällande regler angående beskattning av inkomst av livförsäkringsrörelse, vilka regler antogos år 1928, förutsätta ett relativt jämnt skattetryck år från år. Så som reglerna äro avfattade kommer nämligen en ökning av skattetrycket att för livbolagens del medföra en skattehöjning av väsentligt större omfattning än den, som det skärpta skattetrycket i och för sig borde med-

föra. Ökas det sammanlagda skattetrycket från de 18 %, med vilka man räknade år 1928, till 25 % kommer sålunda skatten för livbolagens del att — under vissa förutsättningar — öka från 72 % till 100 % av överskottet. Under förarbetena till de ifrågavarande författningsbestämmelserna beaktades detta förhållande och såsom en lämplig utväg att komma till rätta med svårigheterna förordades från försäkringsinspektionens sida att man framdeles — i den mån så funnes påkallat — vidtoge sådan ändring av reglerna, att avsättningarna till andra fonder än försäkringsfonden skulle ingå i behållningen med mindre belopp än två gånger överskottet; en sådan ändring borde enligt inspektionen vidtagas därest skattesatserna tillsammans komme att uppgå till 25 % eller däröver.

I nu föreliggande läge, då det sammanlagda skattetrycket för livbolagens del kan beräknas till ungefär 40 % — och skatterna sålunda kunna uppgå till cirka 160 % av överskottet — har från försäkringshåll föreslagits, såvitt nu är i fråga, dels att den kvotdel av räntan, som skall inräknas i nettointäkten, skall sänkas från $\frac{1}{3}$ till $\frac{1}{4}$ (alternativt att det procenttal av grundbeloppet, med vilket botten-skatten skall utgå, skall bestämmas lika för livbolag och för fysiska personer) dels ock en fullständig omläggning av spärregeln. Den av försäkringsinspektionen år 1928 anvisade utvägen har sålunda icke ansetts böra följas; livbolagens ståndpunkt härutinnan synes emellertid riktig med hänsyn till att skattesatserna numera stigit till en sådan höjd, att den anvisade metoden icke längre ter sig ändamålsenlig.

Livbolagens förslag om sänkning av den kvotdel av räntan, som skall inräknas i nettointäkten, bygger tydligen på den tanken att, då skattehöjningen för livbolagens del slår igenom på ett väsentligt hårdare sätt än för andra skattskyldiga, jämvikten bör återställas genom en motsvarande minskning av ränteskatteunderlaget. Emellertid torde vägande invändningar kunna göras mot den metod, som föreslagits för uppnående av det åsyftade resultatet. Sålunda må framhållas det olämpliga i att ändra reglerna för ränteskatteunderlagets beräkning utan att en ingående undersökning först göres rörande de verkningar en sådan ändring skulle medföra i fråga om det statliga och kommunala skatteunderlaget. Det må i detta sammanhang anmärkas, att de nuvarande reglerna utformats på grundval av noggranna beräkningar rörande storleken av den skatt, som med tillämpning av samma regler skulle komma att utgå. Ett ytterligare skäl mot den föreslagna ändringen av reglerna för ränteskatteunderlagets beräkning är, att ändringsförslaget bygger på just de skattesatser, som för närvarande gälla; så snart dessa mera väsentligt förskjutas i den ena eller andra riktningen, anmäler sig på nytt behovet av ändrad lagstiftning. I nuvarande labila läge synes därför den anvisade utvägen icke böra anlitas, därest andra möjligheter stå till buds. En sådan möjlighet hava livbolagen själva anvisat genom sitt alternativa förslag att det procenttal av grundbeloppet, med vilket botten-skatten skall utgå, skall bestämmas lika för livförsäkringsanstalter och för fysiska personer.

Även om det sålunda av olika skäl måste anses olämpligt att för närvarande — och utan stöd av ingående beräkningar rörande effekten av eventuella ändringar — ändra reglerna för livbolagens räntebesättning, torde likväl utvecklingen under de senaste åren hava visat önskvärdheten av en omarbetning av de ifrågavarande reglerna i syfte att frikoppla desamma från den nuvarande avhängigheten av skattesatsernas höjd. En dylik omarbetning, som förutsätter ett ganska tidsödande utredningsarbete, torde emellertid icke böra komma till stånd förrän man åter kan räkna med mera stabila förhållanden.

Livbolagens alternativa förslag innebär att det procenttal av grundbelop-

pet, med vilket bottenskatten skall utgå, skall bestämmas lika för livförsäkringsanstalter — dock endast såvitt angår inkomst av livförsäkringsrörelse — och för fysiska personer. Vid bedömande av detta förslag torde till en början böra beaktas, att, såvitt rör på försäkringstagarna belöpande inkomst, bolaget erlägger skatten i försäkringstagarnas ställe. Detta talar uppenbarligen till förmån för förslaget. Ytterligare kan till förmån för förslaget anföras, att man under förarbetena till de nu gällande ränteskattereglerna utgick från en skattesats för fysiska personer av ungefär 6 %, vilket tal även fastställdes som grundbelopp för försäkringsanstaltens statskatt, såvitt angick på försäkringstagarna belöpande inkomst. Någon ändring i denna principiella likställighet i fråga om skattesatserna för livbolagen och fysiska personer åsyftades icke med 1938 års författningsändring, genom vilken bottenskattens grundbelopp för försäkringsanstalterna (liksom för aktiebolag överhuvud) fastställdes till 10 %. Tvärtom anfördes i 1936 års skattekommittés till grund för författningsändringen liggande betänkande att, då skatten erlades av försäkringsanstalterna i stället för försäkringstagarna, skattesatserna för fysiska personer borde vara utslagsgivande; då det beskattningsbara beloppet i fråga om försäkringsanstalterna utgjorde endast omkring hälften av det belopp, som enligt grunderna för bestämmelserna i ämnet borde beskattas, samt den effektiva skattesatsen förty bleve endast hälften eller 5 %, ansågs likställigheten i beskattningshänseende bevarad. Denna likställighet har emellertid frångåtts genom att procenttalen — från och med år 1939 — fastställts olika för fysiska personer och för försäkringsanstalter. Det torde därför med fog kunna göras gällande, att den av livbolagen föreslagna författningsändringen endast innebär ett återställande av den likformighet i beskattningshänseende, på vilken författningen principiellt bygger.

Såsom livbolagen själva framhålla borde den föreslagna regeln teoretiskt gälla endast i fråga om den del av livbolagens inkomst av livförsäkringsrörelsen, som belöper på försäkringstagarna. Med hänsyn till att den på aktieägarna belöpande delen av denna inkomst är relativt obetydlig, torde emellertid några avgörande betänkligheter icke behöva möta att — för vinnande av enhetliga bestämmelser — tillämpa samma regel även på denna del av inkomsten.

Vid departementspromemorian fanns fogat bland annat förslag till förordning angående ändrad lydelse av 20 § förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Enligt detta förslag skulle till 20 § — i vilken nu stadgas, att för varje år skall bestämmas med vilka procenttal av grundbeloppen bottenskatten skall för det året utgå — fogas en ny punkt, så lydande: »Därvid skall iakttagas att, även om procenttalen i övrigt bestämmas olika för de under a) och de under b) avsedda skattskyldiga, procenttalen likväl skola bestämmas lika för svenska försäkringsanstalter, såvitt avser anstaltens inkomst av livförsäkringsrörelse, och för fysiska personer.»

Vid remissbehandlingen av departementspromemorian har *kammarrätten* — under framhållande av den föreslagna lagstiftningens provisoriska karaktär — uttalat:

Av den uppläggning, ärendet numera fått, föranledes *kammarrätten* närmast till det allmänna uttalandet, att promemorian giver gott belägg för att

livbolagsföreningens framställning varit till sitt syfte befogad. Kammarrätten anser sig därför nu i stånd att med mindre förbehåll än i sitt förra utlåtande förorda vissa modifieringar i lagstiftningen.

Visserligen har kammarrätten i sitt tidigare utlåtande icke haft något att erinra mot den föreslagna sänkningen av räntekvoten. Medgivas måste emellertid, att en utredning varit önskvärd rörande verkningarna av en dylik sänkning i fråga om det statliga och kommunala skatteunderlaget. Föreningen synes numera icke själv hålla på genomförandet av denna ändring, utan tycks mera benägen för det senare alternativet med likställighet mellan livbolagen och fysiska personer. För vidtagandet av en sådan åtgärd hava ju också starka skäl anförts. Vad som synes ganska tilltalande är att man härigenom skulle vinna rättelse i en genom 1938 års lagändring föranledd, men sannolikt ej åsyftad avvikelse från den grundläggande lagstiftningen. Det alternativa, av promemorieförfattaren accepterade förslaget förefaller därför vara att föredraga framför föreningens ursprungliga. I likhet med promemorieförfattaren anser vidare kammarrätten, att man icke bör hysa betänkligheter mot att tillämpa samma regler på både den på försäkringstagarna som den på aktieägarna belöpande delen av inkomsterna. Det måste emellertid framhållas, att riktigt väl låter det sig icke förena med beskattningssystemet att för olika delar av ett företags inkomst fastställa olika procenttal. I alla händelser erfordras till det föreslagna tillägget till 20 § förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt regler för beräkning av skatten. En tänkbar grund vore, att det beskattningsbara beloppet fördelades i förhållande till nettointäkterna av livförsäkringsrörelse och annan verksamhet. Bättre vore dock måhända att beräkna skatten efter det lägre procenttalet på nettointäkten av livförsäkringsrörelse och efter det högre procenttalet på det beskattningsbara beloppet, minskat med nyss nämnd nettointäkt.

Two reservanter inom kammarrätten yttra:

Av skäl som anförts i särskilt yttrande till kammarrättens protokoll vid handläggning den 4 februari 1942 av Kungl. Maj:ts remiss å framställning av svenska livförsäkringsbolags förening angående vissa ändringar i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen anse vi, att frågan om ränteskattens reformering bör bli föremål för en ingående utredning. I den nu remitterade promemorian förutsattes även att en mera fullständig omarbetning av bestämmelserna i ifrågasvarande avseende skall äga rum, men föreslås tillika, att denna omarbetning upptages först sedan stabilare förhållanden än de nuvarande ånyo inträtt. Enligt vårt förmenande bör emellertid ingen ändring i själva grundreglerna för livbolagens ränteskatt vidtagas, innan ståndpunkt fattats beträffande en rationell lösning av frågan om ränteskattens inpassande i skattesystemet.

Till följd härav kunna vi ej tillstyrka det framlagda förslaget om ändrad lydelse av 20 § i förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt. Såsom ytterligare skäl för denna mening torde böra framhållas det mindre lämpliga i att för ett specialfall rubba den systematiska skillnaden i reglerna för beskattning av bolag och fysiska personer.

Statskontoret har icke haft något att erinra mot departementspromemorian i förevarande del.

Överståthållarämbetet har för sin del anförts:

Enligt den i promemorian givna framställningen innebär den nu föreslagna åtgärden allenast »ett återställande av den likformighet i beskattningshänseende, på vilket författningen principiellt bygger». Under sådana förhållanden lär vara uppenbart, att någon invändning av principiell natur icke

kan resas mot förslaget i denna del. Frågan blir närmast, huruvida försäkringsanstalterna skola finna det önskemål tillfredsställt, som går ut på en reduktion av ränteskatten, motiverad av att denna skatt efter hand vuxit mera än fallet blivit om skatten uttagits av försäkringstagarna. Då förslaget ursprungligen framstälts av ovannämnda förening, torde det få antagas, att så blir förhållandet. I detta läge vill överståthållarämbetet allenast erinra, att med den föreslagna bestämmelsen den statliga inkomst- och förmögenhetskatten skulle komma att utgå med olika procent för inkomst av försäkringsanstalternas olika förvärvskällor. Detta förhållande är möjligen av beskaffenhet att föranleda vissa svårigheter vid taxeringen, och det vore måhända med hänsyn härtill önskvärt, att särskilda anvisningar utfärdades för bestämmelsens tillämpning.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sitt över departementspromemorian avgivna yttrande, med understrykande av lagstiftningens provisoriska karaktär, funnit sig kunna tillstyrka en omedelbar lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med promemoriaförslaget. Föreningen har vidare anført:

Beträffande förslaget till förordning angående ändrad lydelse av 20 § statskatteförordningen synes ett förtydligande av uttrycket »svenska försäkringsanstalter, såvitt avser anstalternas inkomst av livförsäkringsrörelse» önskvärt. Avsikten är ju att det för en anstalt, som endast driver livförsäkringsrörelse, fastställda procenttalet skall avse anstaltens hela rörelse, således även inkomstbelopp, som i *beskattningshänseende* är att hänföra till annan förvärvskälla t. ex. inkomst av fastighet. Dessa inkomstbelopp tillhöra försäkringstagarna lika väl som inkomst av premier och räntor å obligationer och inteckningar etc. Samma regel bör även gälla de s. k. blandade bolagen, vilka jämte livrörelse driva annan försäkringsrörelse. Procenttalet bör gälla all till livförsäkringsverksamheten hänförlig inkomst och således även dessa bolags inkomst av t. ex. fast egendom, om och i den mån den hör till bolagets livförsäkringsverksamhet. Med de regler som råda i fråga om gränsdragning i bokföringen mellan livförsäkringsrörelse och annat slag av försäkringsrörelse torde det icke möta några svårigheter att avgöra, när så är fallet. Redan nu måste på grund av bestämmelserna i anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen livförsäkringsverksamheten särskiljas. Det är för övrigt endast tre bolag (Skandia, Svea, Skåne), som jämte livförsäkringsrörelse driva annan försäkringsverksamhet. Numera torde tillstånd härtill icke kunna erhållas.

Försäkringsinspektionen, som under hand tagit del av det av svenska livförsäkringsbolags förening avgivna remissyttrandet, har uttalat att beträffande formuleringen av det föreslagna tillägget till 20 § statskatteförordningen borde beaktas vad föreningen därom anført.

Gällande beskattningsregler innebära, att inländsk livförsäkringsanstalt beskattas dels för överskottet å rörelsen dels ock för viss kvotdel av den beräknade räntan å premiereserven för direkt tecknade kapitalförsäkringar samt av den ränta, som belöper å eller eljest tillförts premieåterbäringsreserven för dylika försäkringar. Vid bestämmandet av den kvotdel av räntebe-
Departements-
chefen.
loppen, som skulle bliva föremål för beskattning — vilken kvotdel jag i enlighet med den av svenska livförsäkringsbolags förening använda termino-

logien vill benämna ränteskattunderlaget — lärar utgångspunkten hava varit att livbolagens ränteskatt i princip skulle så avvägas, att den motsvarade summan av de skatter som försäkringstagarna skulle haft att erlägga, om de själva skattat för räntan, men att bolagen å andra sidan icke finge åläggas att betala så stor ränteskatt, att deras förmåga att uppfylla sina förbindelser enligt ingångna försäkringsavtal äventyrades. Vid utformandet av de ifrågavarande reglerna beaktades vidare den synpunkten, att skatten å överskottet borde tillsammans med ränteskatten ungefär motsvara den skatt, som livbolagen tidigare erlagt. Övervägandena resulterade i att ränteskattunderlaget enligt kommunalskattelagen bestämdes till $\frac{1}{3}$ av de ifrågavarande räntebeloppen, varjämte en särskild spärregel — till vilken jag senare torde få återkomma — infördes i syfte att förhindra att ränteskatten toge i anspråk mera än en skäligen del av överskottet. Vidare stadgades i 1928 års statsskatteförordning, att för svensk försäkringsanstalts inkomst, i den mån den icke belöpte på aktieägarna i denna deras egenskap, statsskattens grundbelopp skulle utgöra 6 procent av det beskattningsbara beloppet. Den — förhållandevis obetydliga — del av livförsäkringsaktiebolags inkomst, som belöpte på aktieägarna i denna deras egenskap, skulle däremot beskattas progressivt liksom vanlig aktiebolagsinkomst eller efter en skala där grundbeloppet varierade mellan 1.5 och 12 procent.

Vid omläggningen av statsskattesystemet år 1938 genomfördes en formell likställighet i beskattningshänseende mellan försäkringsanstalter och aktiebolag i allmänhet, i det att bottenskattens grundbelopp för båda kategorierna fastställdes till 10 procent av det beskattningsbara beloppet. Emeilertid åsyftades härmed icke någon ändring av principen, att ränteskatten erlades av livbolagen i försäkringstagarnas ställe, varför skattesatserna för fysiska personer borde vara utslagsgivande för livbolagens skattebelastning. Anledningen till att man likväl ansåg sig kunna fastställa bottenskattens grundbelopp lika för försäkringsanstalter och aktiebolag i allmänhet var den (jfr prop. nr 258 till 1938 års riksdag, sid. 190), att i fråga om försäkringsanstalter det beskattningsbara beloppet ansågs utgöra endast omkring hälften av det belopp, som enligt grunderna i ämnet egentligen bort beskattas, varför den effektiva skattesatsen endast bleve 5 procent eller något högre än skattesatsen för fysiska personer i det lägsta inkomstskiktet.

Det av svenska livförsäkringsbolags förening framlagda ändringsförslaget innefattar i första hand förslag om sänkning av ränteskattunderlaget från $\frac{1}{3}$ till $\frac{1}{4}$ av räntans belopp. Föreningen motiverar detta sitt förslag med att skattetrycket för livbolagen skärpts betydligt mera än för fysiska personer och att sänkningen förty endast skulle innebära att bolagens räntebesättning återfördes till det läge i förhållande till beskattningen av fysiska personer, som var rådande vid tillkomsten av ifrågavarande skattebestämmelser.

Den grundtanke på vilken föreningens förslag bygger — eller att livbolagens skattebörda i princip bör återföras till den relation till fysiska personers skattebörda, som rådde vid bestämmelsernas tillkomst — har i remissyttrandena godtagits. Däremot ha i ett par yttranden vissa erinringar gjorts mot

den av föreningen i första hand anvisade metoden för uppnående av det åsyftade resultatet. I anledning härav har föreningen framlagt ett alternativt förslag, enligt vilket huvudregeln för ränteskatteunderlagets beräkning skulle lämnas oförändrad; i stället skulle föreskrift meddelas om att vid det årliga bestämmandet av de procenttal av grundbeloppen, med vilka bottenskatten skall utgå, samma procenttal skulle bestämmas för fysiska personer och för inländska försäkringsanstalter såvitt anginge deras inkomst av livförsäkringsrörelse. Detta alternativa förslag har förordats i departementspromemorian och jämväl vunnit tillstyrkan i de remissyttranden, som avgivits över nämnda promemoria. Därvid har dock förutsatts att författningsändringen skulle vara av provisorisk art och att hela frågan om livbolagens räntebeskattning senare skulle upptagas till omprövning.

För egen del finner jag mig kunna vitsorda behovet av en omarbetning av ifrågavarande bestämmelser, vilka utformats med utgångspunkt från helt andra skattesatser än de som för närvarande gälla. Denna omarbetning torde icke böra taga sikte enbart på frågan till vilken kvotdel av räntan ränteskatteunderlaget skall bestämmas, utan torde det fasthellre vara önskvärt att hela frågan om livbolagens beskattning blir föremål för omprövning. En mera fullständig omarbetning av hithörande bestämmelser är emellertid en arbetsuppgift av tidskrävande art och skäl torde föreligga att ställa denna fråga något på framtiden. Däremot torde de rådande förhållandena nödvändiggöra att vissa ändringar av gällande bestämmelser omedelbart vidtagas, därvid rubbning dock bör undvikas av de grundläggande principer på vilka beskattningen av livbolagen för närvarande vilar.

Med hänsyn till vad jag nyss anfört och på de skäl i övrigt, som i departementspromemorian anförts, finner jag mig icke kunna tillstyrka den av svenska livförsäkringsbolags förening i första hand föreslagna lagändringen, åsyftande sänkning av ränteskatteunderlaget från $\frac{1}{3}$ till $\frac{1}{4}$ av räntans belopp. Föreningens alternativa förslag, som går ut på att samma procenttal av bottenskattens grundbelopp skall uttagas av fysiska personer och av inländska livförsäkringsanstalter, synes mig däremot kunna godtagas såsom ett provisorium i avbidan på en mera fullständig omarbetning av hithörande regler. Detta förslag bör icke uppfattas såsom innebärande ett principiellt avsteg från gällande regler för livbolagens beskattning utan tvärtom såsom ett återställande av den likformighet i beskattningshänseende mellan livbolagen och fysiska personer, på vilken gällande regler bygga. Såsom i departementspromemorian framhålles borde likställigheten rätteligen icke sträckas längre än till att avse den del av livbolagens inkomst av livförsäkringsrörelsen, som belöper på försäkringstagarna, eller med andra ord den inkomst för vilken bolagen skatta i försäkringstagarnas ställe. Emellertid lärer den på aktieägarna belöpande delen av sagda inkomst vara så pass obetydlig i förhållande till den på försäkringstagarna belöpande, att några avgörande betänkligheter icke behöva möta att — på sätt i promemorian föreslagits och jämväl i remissyttrandena tillstyrkts — tillämpa samma regel även på den del av inkomsten av livförsäkringsrörelsen, som belöper på aktieägarna.

Gentemot avfattningen av det vid departementspromemorian fogade förslaget till ändring av 20 § statsskatteförordningen har kammarrätten anfört, att regler erfordrades angående fördelningen av det beskattningsbara beloppet för det fall att vederbörande bolag dreve jämväl annan verksamhet än livförsäkringsrörelse. Vidare har svenska livförsäkringsbolags förening, med instämmande av försäkringsinspektionen, anmärkt att formuleringen i departementsförslaget icke vore fullt tydlig eftersom därav icke framginge, att det lägre procenttalet skulle i fråga om försäkringsanstalt, som dreve endast livförsäkringsrörelse, gälla för anstaltens hela rörelse och således även för inkomstbelopp, som i beskattningshänseende vore att hänföra till annan förvärsköll t. ex. till inkomst av fastighet. De sålunda gjorda erinringarna torde böra iakttagas. I enlighet härmed torde i 20 § statsskatteförordningen böra upptagas ett stadgande av innehåll att procentalen skola bestämmas lika för fysiska personer och för svenska försäkringsanstalter, såvitt avser till livförsäkringsverksamhet hänförlig inkomst. Vidare torde böra föreskrivas att, om livförsäkringsanstalt driver jämväl annan försäkringsrörelse än livförsäkringsrörelse, såsom inkomst, varom nyss är sagt, skall anses den del av anstaltens beskattningsbara belopp, som efter förhållandet mellan den i försäkringstekniskt hänseende till livförsäkringsverksamheten hänförliga nettointäkten och anstaltens sammanlagda nettointäkt belöper å livförsäkringsrörelsen. Det må emellertid anmärkas, att sistnämnda stadgande har praktisk betydelse endast för några få bolag.

Vissa andra frågor rörande ränteskatteunderlagets beräkning.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sin tidigare skrift uttalat, att i samband med den av föreningen föreslagna ändringen i fråga om den kvotdel av räntan, som skulle tagas i betraktande vid bestämmande av ränteskatteunderlaget, ett par andra ändringar borde vidtagas i syfte att åstadkomma ökad konsekvens i beskattningen. Föreningen har i denna del vidare anfört:

Den vinst, som kan uppstå å livförsäkringsrörelsen och ej erfordras för stärkande av försäkringsgivarens soliditet eller andra ändamål, tillfaller försäkringstagarna. I stället för att kontant utbetalas plägar denna vinst ofta efter fördelning å de skilda försäkringstagarna tillsvidare inestå för deras räkning för att sedermera utbetalas, vanligen i samband med försäkringens upphörande. Sålunda tilldelade men ännu ej utbetalade vinstmedel, jämförliga med inestående premieåterbäring, äro att betrakta som en skuld till eller om man så vill ett lån från försäkringstagarna, varå skälig ränta skall gottgöras. Räntan å dylika medel bör därför, då den gottskrives enligt av Konungen stadfästa grunder, betraktas såsom gäldränta i likhet med de räntebelopp, som bankerna gottskriva sina insättare, och såsom sådan få avdragas vid beräkningen av överskottet på rörelsen. Då emellertid försäkringstagarna icke lämpligen kunna upptaga denna ränta såsom inkomst i sina deklarationer, bör den i stället beläggas med ränteskatt hos bolaget på samma sätt som sker beträffande försäkringstagarna gottskriven ränta å premiereserv och premieåterbäringsreserv. Stadgande härom har därför intagits i det av föreningen framlagda förslaget.

Vidare synes det knappast vara tillfredsställande att ett svenskt livbolag, som förutom sin rörelse här i riket driver särskild försäkringsverksamhet i annat land, här skall belastas med ränteskatt för livförsäkringar tillhörande rörelsen i det landet. Stadgande har därför upptagits att ränteskatten endast skall avse försäkringar, som tillhöra rörelsen här i landet.

Vid remissbehandlingen ha de nu berörda frågorna blivit föremål för särskilda uttalanden endast i de yttranden, som avgivits av försäkringsinspektionen och kammarrätten.

Beträffande förslaget om ändrade regler i fråga om ränta å vissa vinstreserver har *försäkringsinspektionen* anfört:

Vad beträffar förslaget att vid överskottets beräkning ränta å vissa vinstmedel skulle få avdragas, vill inspektionen erinra om att det ifrågasatts, huruvida icke redan nu sådan avdragsrätt förelåge. Frågan har vid två tillfällen varit föremål för regeringsrättens prövning, nämligen dels den 9 februari 1917 beträffande Försäkringsaktiebolaget Skandia, alltså före nuvarande lags tillkomst, dels den 22 februari 1935 beträffande Ömsesidiga livförsäkringsbolaget Valand, varvid i båda fallen avdragsyrkandet underkändes. I första fallet hade försäkringsinspektionen i infordrat utlåtande anfört, att då den fond, som av årsvinsten avsattes för försäkringar med periodisk vinstutdelning, vore av samma art som annan vinstfond, vilken av livförsäkringsbolag avsattes för framtida vinstutdelning, utan att någon fördelning skedde mellan försäkringstagarna och dessa således ej kunde framställa någon fordran gent emot bolaget på viss andel i fonden, försäkringsinspektionen ansåge, att därest överhuvud avsättning till vinstfond skulle beskattas, tillräckliga skäl saknades att därifrån undantaga den ränteersättning, varom i målet vore fråga. I det andra fallet hade kammeraren i överståthållarämbetet i sin förklaring till kammarrätten, vars utslag fastställdes av regeringsrätten, bland annat anfört, att det vore tveksamt, huruvida ränta, som gottskrives vinstmedlen i fråga för tid, sedan desamma blivit tillgängliga för lyftning, borde i beskattningshänseende likställas med vinstutdelning. Enligt hans uppfattning torde det emellertid vara säkert, att den försäkrade likställde räntan med själva vinstutdelningen och icke ansåge sig böra deklarerera densamma som inkomst av kapital.

Inspektionen anser för sin del i princip rimligt, att ifrågavarande ränta behandlas på föreslaget sätt. Genom att räntan medräknas i den ränteinkomst, som ligger till grund för ränteskatteunderlagets beräkning, förfaller den ovan anförda invändningen att den försäkrade icke ansåge sig böra deklarerera densamma som inkomst av kapital. Inspektionen vill emellertid erinra om en konsekvens av förslaget, som torde böra beaktas. De vinstmedel, om vilka här är fråga, uppkomma i regel på så sätt, att vinst, som eljest skolat kontant utbetalas årligen, på begäran av försäkringstagaren kvarstår och förräntas hos bolaget för att utbetalas vid försäkringstidens slut eller periodvis, t. ex. vart femte år. I vissa fall föreligger icke valfrihet för försäkringstagaren, utan vinstsamling av beskriven art är obligatorisk. I regel har den, som valt att låta den för varje år tilldelade vinsten inestå hos bolaget, rätt att när som helst lyfta inestående vinstbelopp och därefter övergå till att i fortsättningen årligen lyfta vinsten. Det kunde synas som om försäkringstagaren — åtminstone i de fall, då han frivilligt valt vinstsamling — icke borde komma i sämre ställning, därest bolaget skulle få svårigheter att fullgöra sina förbindelser, än om han valt att årligen kontant lyfta sin vinst. Så torde emellertid vara fallet. Det kan till och med ifrågasättas, huruvida

vinstsamlingsmedlen icke skola tagas i anspråk för täckande av förlust, innan premieåterbäringsreserven nedsättes. Man måste därför räkna med risken för nedsättning av ifrågavarande vinstreserver. Enligt förslaget skulle dessa komma att innehålla dels beskattade, dels obeskattade medel. Härigenom väljas svårigheter vid avgörandet, i vad mån nedsättningen skall anses som skattepliktig intäkt. Ehuru här nämnda konsekvens måhända icke har någon större praktiskt betydelse, har inspektionen icke velat underlåta att fästa uppmärksamheten på densamma.

Vad beträffar formuleringen av de delar av föreningens förslag, som avse ovan berörda ändring, vill inspektionen framhålla, att det är mindre lämpligt att beteckna förevarande vinstreserver såsom »jämförliga med premieåterbäringsreserv», enär med premieåterbärning förstås sådan vinst, som enligt av Kungl. Maj:t stadfästa grunder förutberäknas. Orden »härmed jämförliga» i förslaget till 30 § 2 mom. första stycket sista punkten ävensom satsen »som äro jämförliga med premieåterbäringsreserv» i anvisningarna till 30 § 3. första stycket böra därför utgå. Vidare synas orden »eller gruppvis» i fjärde stycket under 3. av anvisningarna böra utgå, enär medel, som icke äro individuellt utan blott gruppvis tilldelade försäkringstagarna, icke kunna anses utgöra sådan fordran på bolaget, att det kan anses motiverat att betrakta räntan å sådana medel som utgiftsränta.

Kammarrätten har i denna del anfört:

Det har redan tidigare före och under nu gällande lagstiftning från försäkringsföretags sida påståtts, att dessa överhuvud icke skulle vara skattskyldiga för sådan ränta, varom här är fråga, men har i de mål, däri dylika spörsmål varit föremål för skattedomstolarnas avgöranden, försäkringsföretagens talan ogillats. Här kan hänvisas till regeringsrättens årsbok 1917 ref. 13 i fråga om Försäkringsbolaget Skandias taxering år 1914 samt 1935 not. Fi 73 och 74 beträffande Valands, ömsesidigt livförsäkringsbolags, taxering åren 1930 och 1931. I det refererade målet förklarades försäkringsbolaget skattskyldigt för ränta, som för försäkringstagarnas räkning gottgjorts inestående, för periodisk vinstutdelning avsatta medel. — — — I de två sistberörda målen synes det hava varit ostridigt, att den ränta till de försäkrade å outtagna premieåterbärings- och vinstmedel, varom i de målen tvistades, var en bolagets verkliga skuld till de försäkrade. Då bolaget trots detta icke tillerkändes avdragsrätt för räntan, synes det i första hand ha berott på att försäkringstagarnas rätt till ränta betraktats såsom ett moment i försäkringsavtalet och att följaktligen räntan borde liksom annan försäkringstagarna på grund av avtalet tillkommande ränta beskattas hos försäkringsgivaren. Därtill kommer att också rent praktiska skäl måste antagas hava talat emot varje tanke på överflyttning av skattskyldigheten för räntan på försäkringstagarna. Förutsatt naturligtvis att det blott rör sig om räntemedel, till vilka försäkringstagarnas rätt gent emot försäkringsgivaren under alla förhållanden kan anses obestriddlig, vill det i belysning av vad som förekommit i sistnämnda båda mål synas, som om någon befogad invändning icke kunde resas mot förslaget att — mot det att man belägger räntor av ifrågavarande slag med ränteskatt — medgiva avdrag för dem vid överskottsberäkningen.

I fråga om förslaget att ränteskatt skall utgå endast för försäkringar, tillhörande rörelsen här i riket, har *försäkringsinspektionen* anfört:

Det ifrågavarande ändringsförslaget, innebärande att ränta, som hänförs till livförsäkringsbolags i utlandet drivna rörelse, icke skall medräknas vid ränteskatteunderlagets beräkning, har enligt inspektionens mening fog

för sig. Om skatten på räntan hade uttagits direkt hos försäkringstagarna, kan det antagas, att i utlandet bosatta försäkringstagare icke hade blivit skattskyldiga i riket för denna ränteinkomst. Då bolagen erlägga ränteskatten i stället för försäkringstagarna, synes det därför rimligt, att den ränta, som belöper på sådana försäkringstagare, icke beskattas. Det är självfallet icke möjligt att taga hänsyn till varje enskild försäkringstagares bosättningsort, men då det kan förutsättas, att den övertvägande delen av försäkringstagare, tillhörande ett bolags utom riket drivna rörelse, även äro bosatta utomlands, finnes från inspektionens sida intet att erinra mot ifrågavarande ändring.

Kammarrätten har uttalat, att det låge en riktig tanke däri att för ränta, för vilken försäkringstagare icke vore här i riket skattskyldig, icke heller skulle utgå ränteskatt.

De nu ifrågavarande ändringsförslagen avse *dels* att ränta å vinstreserver för direkt tecknade kapitalförsäkringar, tillhörande här i riket bedriven försäkringsrörelse, skall få avdragas vid beräkning av överskottet, därvid förutsättes att räntan i stället skall beläggas med ränteskatt, *dels ock* att ränteskatt icke skall utgå för livförsäkringar tillhörande rörelse, som bedrives i annat land. Båda dessa ändringsförslag synas vara av den beskaffenhet att, i den mån de överhuvud finnas befogade, de kunna genomföras utan avbidan på den mera fullständiga omarbetning av hithörande regler, som enligt vad jag förut anfört synes böra komma till stånd.

Departements-
chefen.

Vad först angår förslaget att räntan å vissa vinstreserver skall få avdragas vid beräkning av överskottet har, såsom av yttrandena framgår, det tidigare gjorts gällande, att dylik avdragsrätt skulle förefinnas redan enligt gällande lag. Denna mening har emellertid avvisats av skattedomstolarna. En motsatt ståndpunkt skulle uppenbarligen lett till ett materiellt otillfredsställande resultat, i det att de ifrågavarande räntebeloppen eljest skulle undgått beskattning. Då fråga nu väckts om lagändring i syfte att medgiva avdragsrätt, ligger saken emellertid annorlunda till därigenom att räntan å vinstreserverna förutsättes skola ingå i ränteskatteunderlaget. Då räntebeloppen sålunda, även om de få avdragas vid beräkningen av överskottet, likväl förutsättas skola bliva föremål för viss beskattning, har förslaget icke mött gensaga i något av remissyttrandena. Jämväl för egen del finner jag mig kunna biträda förslaget, dock endast i den begränsade omfattning som försäkringsinspektionen förordat eller sålunda i vad angår individuellt tilldelade vinstmedel. De försäkringstagarna gruppvis tilldelade medlen kunna nämligen icke anses motsvara en sådan försäkringstagarnas fordran hos bolaget, att det är motiverat att betrakta räntan å medlen som en utgiftsränta för bolaget. Det torde emellertid böra framhållas, att även den av mig sålunda förordade omläggningen kommer att medföra viss skattelättnad för bolagen, i det att räntan ju ingår i ränteskatteunderlaget med allenast $\frac{1}{3}$ av sitt belopp. Att jag det oaktat icke velat motsätta mig förslaget beror på dels att frågan ur skattesympunkt är av ringa betydelse och dels att det principiellt lär vara riktigt att medgiva avdragsrätt då fråga är om räntemedel, till vilka försäkringstagarnas rätt gentemot bolaget är klar.

Försäkringsinspektionens erinringar i fråga om formuleringen av de föreslagna bestämmelserna rörande ränta å vinstreserver torde böra iakttagas.

Vad härefter angår förslaget om befrielse från ränteskatt för försäkringar, som hänföra sig till i utlandet bedriven rörelse, synes den till stöd för berörda förslag anförda motiveringen bärande. Då ränteskatten erlägges av bolagen i försäkringstagarnas ställe, lär det icke vara befogat att belägga med ränteskatt sådana räntebelopp som, därest skatten skolat erläggas av försäkringstagarna själva, hade varit fria från beskattning. I likhet med de hörda myndigheterna finner jag sålunda förslaget böra bifallas.

Spärregeln.

Såsom förut nämnts upptages i 30 § 2 mom. kommunalskattelagen en spärregel av den innebörden, att ränteskatteunderlaget icke må överstiga den på sätt i anvisningarna sägs begränsade, på livförsäkringsrörelsen belöpande andel av behållningen å anstaltens hela verksamhet. Svenska livförsäkringsbolags förening har föreslagit ändring av denna regel såväl i fråga om själva konstruktionen av spärregeln som beträffande grunderna för beräkningen av behållningen.

I fråga om konstruktionen av spärregeln har *svenska livförsäkringsbolags förening* sålunda i sin tidigare skrift anført:

I likhet med vad som framhölls vid den nuvarande lagstiftningens tillkomst anse vi principen att beskattningen icke bör få konsumera hela behållningen självfallen. Däremot synas oss skatteanspråken från stat och kommun böra tillgodoses i större utsträckning än vid lagstiftningens tillkomst torde avsetts. Som en skäligh och därtill i praktiken lätt tillämplig och kontrollerbar regel föreslå vi, att de sammanlagda skatterna till stat och kommun icke få överstiga 90 % av den efter närmare givna anvisningar beräknade behållningen på livförsäkringsverksamheten. Vid tillämpningen härav är avsett att man även i fråga om statsbeskattningen skall utgå från en bedömning på grundval av beskattningsbara belopp, beräknade utan avdrag för erlagda skatter. Härigenom kommer den marginal, som står till förfogande för mötande av eventuell ökning i skattesatserna, att överstiga 10 %.

Slutligen må framhållas, att enär vid skattedeklarationens avgivande och det beskattningsbara beloppets fastställande de skattesatser som komma att tillämpas ännu icke äro kända, det torde vara nödvändigt att vid ränteskatteunderlagets maximering utgå från de debiteringsgrunder som tillämpats närmast föregående år. Skulle högre debiteringsgrunder sedermera bliva fastställda, komma förenämnda 90 % att i praktiken överskridas.

Försäkringsinspektionen har i sitt yttrande över föreningens tidigare skrift framhållit, att gällande lag i fråga om begränsningsregeln innebure en kompromiss mellan två motstridiga principer; då ränteskatten erlades av försäkringsbolaget för försäkringstagarnas räkning, borde å ena sidan denna skatt utgå helt oberoende av det överskott, som bolaget eventuellt kunde förfoga över för skattens bestridande, medan å andra sidan bolagets möjligheter att infria sina förpliktelser icke hade ansetts böra äventyras genom beskatt-

ningen. I lagen hade därför införts en sådan spärr, att om de sammanlagda skatterna till stat och kommun icke uppginge till 25 % av det beskattningsbara beloppet, skatten aldrig kunde konsumera hela överskottet.

Försäkringsinspektionen har vidare anfört:

Vad beträffar det sätt, på vilket enligt förslaget begränsningen av skatterna till 90 % av behållningen skall uppnås, vill inspektionen anföra följande. I förslaget söker man tillgodose det avsedda syftet genom en sådan begränsning av ränteskatteunderlaget, att den sammanlagda skatten till stat och kommun kan antagas komma att icke överstiga 90 % av behållningen å livförsäkringsverksamheten. Då emellertid vid tidpunkten för deklarationen de skattesatser, som komma att ligga till grund för skattens beräkning, ännu icke äro kända, föreslås, att man vid begränsningen av ränteskatteunderlaget utgår från de senast tillämpade skattesatserna. Det är uppenbart, att en dylik metod icke garanterar vad man önskar vinna — att skatten icke blir större än behållningen. En stegring av skattesatserna kan nämligen medföra, att den förefintliga marginalen överskrides.

Det ligger nära till hands att här fråga sig, om icke nämnda olägenhet kan undvikas. Därest man, med bibehållande av den nämnda metoden, skulle vilja åstadkomma garanti för att skatten alltid kommer att hålla sig inom behållningens ram, bleve det nödvändigt att införa en så stark begränsning av ränteskatteunderlaget, att under normala förhållanden skattskyldigheten i otillbörlig grad reducerades. För att undgå en dylik konsekvens och samtidigt förhindra, att skatten överstiger en skälig del av behållningen, har inspektionen för sin del övertvägt följande anordning. Den beskattningsbara inkomsten beräknas på grundval av överskottet å försäkringsrörelsen, av inkomster av andra förvärvskällor än försäkringsrörelse och av ränteskatteunderlaget, beräknat enligt huvudregeln. Därest det skulle visa sig, att den sålunda beräknade sammanlagda stats- och kommunalskatten komme att överstiga 90 % av behållningen, restitueras överskjutande skattebelopp. I sådant fall uppstår frågan, hur reduceringen bör fördelas mellan stats- och kommunalskatten. Då statsskatten till sitt belopp är betydligt större än kommunalskatten, synes för vinnande av önskad enkelhet reduceringen kunna i första hand läggas på statsskatten.

Kammarrätten har gentemot den föreslagna spärregeln framställt följande erinringar:

Först och främst må framhållas, att man genom att vid ränteskatteunderlagets maximering utgå från de debiteringsgrunder, som tillämpats närmast föregående år, dock icke kan förhindra att de förutsatta 90 procenten bliva överskridna. Man har visserligen med den marginal, som vinnes, om man, såsom det heter i motiveringen, utgår »från en bedömning på grundval av beskattningsbara belopp, beräknade utan avdrag för erlagda skatter», i görligaste mån velat gardera sig mot ett sådant överskridande. Bortsett emellertid från det godtyckliga och irrationella i denna anordning synes denna, sedd ur synvinkeln av ett tidsläge med successivt skärpta skattesatser, erbjuda en föga betryggande spärr och därigenom på denna huvudpunkt blotta en allvarlig svaghet hos förslaget ur skatteteknisk synpunkt.

Därnäst må anmärkas, att det icke vare sig av motiveringen eller lagtexten framgår, hur förslagsställarna tänkt sig, att en användning av debiteringsgrunderna för närmast föregående beskattningsår för ifrågasatt syfte skulle i praktiken realiseras. I fråga om de kommunala debiteringsgrunderna är det icke utsagt, om man avser de debiteringsgrunder, efter vilka uppbörd av den allmänna kommunalskatten skett under beskattningsåret, eller de under be-

skattningsåret bestämda grunder, efter vilka skatten under taxeringsåret skall utgå. Skulle såsom antagligen avses de sistberörda utskylderna åsyftas, bör det anmärkas, att hela det kommunala utdebiteringsbehovet, för den händelse det blir fråga om kommun, som erhåller understöd av skatteutjämningsmedel, kan exakt angivas först på en avsevärt senare tidpunkt än den, då taxeringsarbetet skall vara avslutat.

Av såväl principiella som praktiska skäl synes det icke lämpligen kunna överlämnas åt den skattskyldige att själv införskaffa nödigt underlag för en sådan beräkning av erlagd skatt som föreslås. Det har icke ens uppgivits, på vilket sätt han skulle skaffa sig kännedom om omförmälda grunder. Debetsedlarna torde icke utan vidare kunna anses utgöra tillräckligt vägledande kunskapskälla för sagda ändamål, och med undantag för Stockholms stad, där hos överståthållarämbetets skatteavdelning alla ifrågakommande uppgifter skulle kunna erhållas, torde det icke vara möjligt att med nuvarande ordning hos någon annan motsvarande skattemyndighet få ett besked om den totala statliga och kommunala debiteringsgrunden. Den enda myndighet, hos vilken, då det gäller landet i övrigt, alla erforderliga uppgifter skulle kunna erhållas, torde vara statistiska centralbyrån (jfr kungl. kungörelsen den 6 december 1929 Sv. F. nr 398 angående skyldighet för kommunala myndigheter att lämna uppgifter om utdebiterade kommunalutskylder). För att den anvisade vägen över huvud skulle bli framkomlig kunde man därför tänka sig, att det åt nämnda myndighet uppdroges att årligen före viss dag lämna vederbörande skattskyldiga d. v. s. livförsäkrings-, brand och livförsäkrings- samt livränte- och kapitalförsäkringsanstalterna underrättelser om debiteringsgrunderna. Detta skulle å andra sidan förutsätta, att styrelsen av taxeringsmyndigheterna underrättades om vilka kommuner, som för en var skattskyldig kunde komma i fråga. Ehuru författningstexten och motiveringen icke innehålla något därom, synes det enligt vad kammarrätten under hand inhämtat hava varit meningen, att vid beräkningen av debiteringsgrunderna taga hänsyn till samtliga kommuner. I praxis lär det visserligen vara rätt sällsynt, att vid beskattningen uppdelning på flera kommuner av inkomst av livförsäkringsrörelse förekommer, men däremot har man väl stundom att för ifrågavarande skattskyldigas vidkommande räkna med kommunalskattepliktig inkomst av fastighet utanför hemortskommunen och vid förekomst av dylik förvärvskälla bleve det alltså nödvändigt att vid ifrågavarande beräkning jämväl beakta de kommunala utskylder, som belöpa på inkomst av sådan förvärvskälla.

Det har vidare icke utsagts, om förutom den allmänna kommunalskatten jämväl församlingsavgift och landstingsskatt varit avsedda. Varken i berörda hänseende eller i fråga om vissa andra detaljer, varom nödvändigtvis måste givas anvisningar för metodens praktiska tillämpning, tillgodoser emellertid författningsförslaget kravet på klarhet. Det måste även befaras, att beräkningen av taxeringarna skulle bli synnerligen invecklad, särskilt för det fall att ett bolags taxering till kommunal inkomstskatt fördelades på flera kommuner. Säkerligen bleve den ett moment, som verksamt skulle bidra till att, då det gäller ifrågavarande skattskyldiga, än mer komplicera ett deklara-tions- och taxeringsförfarande, som redan nu vållar såväl deklaranter som taxeringsmän och prövningsinstanser mycken möda. Att införa en så invecklad regel för beräkning av ett approximativt resultat förefaller olämpligt.

Kammarrätten skulle för sin del vilja förorda en undersökning huruvida likväl icke en lämplig spärranordning skulle kunna åstadkommas genom ytterligare modifiering av nu gällande regler. Skulle denna väg icke visa sig framkomlig utan den föreslagna metoden slutligen anses höra godtagas, synes

det kammarrätten, som om det löpande taxeringsårets utskylder här borde läggas till grund. I så fall kunde man måhända tänka sig en preliminär uppdebitering av skatten efter i huvudsak samma schablon för begränsningen av skatteunderlaget som den, som för närvarande tillämpas. Men sedan hos prövningsnämnden eller eventuellt hos särskilda prövningsnämnden uppgifter föreläge om grunderna för den samlade statliga och kommunala utdebiteringen för taxeringsåret, kunde av någon av sistnämnda beskattningsmyndigheter företagas en omprövning av taxeringen i syfte att i förekommande fall åstadkomma en efter en fastställd skälighetsregel bestämd reduktion i skatten för en slutgiltig debitering. Det kan tilläggas, att en skattereduktion, i viss mån påminnande om den kammarrätten här skisserat, redan förekommer i vår beskattningsrätt. Kammarrätten syftar därvid å reduktionsregeln i 1 och 7 §§ i kungl. kungörelsen den 20 december 1940 om tillämpning av ett mellan Sverige och Amerikas Förenta Stater den 23 mars 1939 ingånget avtal för undvikande av dubbelbeskattning.

Statskontoret har icke funnit anledning till erinran mot det av svenska livförsäkringsbolags förening framlagda förslaget, såvitt nu är i fråga.

Överståthållarämbetet, som i avsaknad av tillräcklig utredning beträffande de föreslagna bestämmelsernas inverkan å skatteunderlaget funnit sig icke kunna tillstyrka föreningens förslag, har i nu förevarande del vidare anfört:

Vidkommande förslaget om maximering av ränteskattens underlag på sådant sätt, att bolagens sammanlagda skatter till stat och kommun icke skulle överstiga 90 % av behållningen å livförsäkringsverksamheten, finner sig överståthållarämbetet knappast kunna uttala något bestämt omdöme. Frågan om maximeringsprocentens rätta avvägning är tveksam. Över huvud taget torde man kunna säga, att förslaget i nu ifrågavarande del ligger mera på det försäkringsrättsliga än det skatterättsliga planet.

Länsstyrelserna i Malmöhus samt Göteborgs och Bohus län ha icke haft något att erinra mot den av föreningen föreslagna nya spärregeln.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sin senare skrift, efter att hava lämnat en redogörelse för de i remissyttrandena framställda erinringarna mot den av föreningen föreslagna spärregeln, anfört att en förenkling onekligen vore önskvärd. Föreningen har vidare anfört:

Den lättast framkomliga vägen synes vara att vid beräkningen endast taga hänsyn till de till staten utgående skatterna. Genom att härvid sänka den föreslagna procentsatsen från 90 till 60 — statsskatten utgör f. n. cirka $\frac{3}{4}$ av hela skatten — torde man kunna förväntas uppnå i huvudsak samma resultat som det med förslaget åsyftade. Härvid skulle det vara synnerligen tillfredsställande om den av kammarrätten väckta tanken kunde förverkligas så att justering efter taxeringsårets under juni månad av riksdagen fastställda debiteringsgrunder för statsskatten kunde verkställas av prövningsnämnden. Beräkning av statsskatten bör därvid göras i förhållande till ett skatteunderlag beräknat utan avdrag för kommunalskatt, eftersom den indirekt även skall medföra en begränsning av kommunalskatten, vilken beräknas på ett skatteunderlag utan dylikt avdrag.

Skulle däremot prövningsnämnden i förekommande fall hava att justera det beskattningsbara beloppet med ledning av taxeringsårets debiteringsgrunder bör lagstadgande härom intagas på lämplig plats.

Skulle statsskatten begränsas enligt de faktiska debiteringsgrunderna,

uppställer sig spørgsmålet om en mera exakt begränsning endast i fråga om kommunalskatten, vilken ju begränsats indirekt och icke i exakt relation till den faktiska kommunala utdebiteringen. Skulle en exakt begränsning av samtliga skatter anses erforderlig, kunde detta ske i kombination med ett restitutionsförfarande på så sätt, att — om skatterna, sedan de vederbörligen debiterats, befundes sammanlagt för stat och kommun överstiga 100 % av behållningen — proportionell nedsättning göres å de olika krono- och kommunaldebetsdelarna, så att 100 % begränsningen ej överskrides. Genom att vid den exakta begränsningen en så hög procent som 100 tillämpas, skulle en dylik nedsättning av redan debiterad skatt bliva aktuell endast i extraordinära fall.

Försäkringsinspektionen har i sitt yttrande över föreningens senare skrift anfört, att frågan om hur begränsningen av skatterna skulle åstadkommas vore en fråga av uppbördsteknisk natur och såsom sådan fölle utanför inspektionens ämbetsområde; inspektionen hade dock icke funnit anledning till erinran på denna punkt.

I *departementspromemorian* framhålles, att genomförandet av den föreslagna ändringen i 20 § statsskatteförordningen icke i och för sig innebure någon garanti för att icke skatterna uppginge till högre belopp än som motsvarade bolagets överskott, utan att en dylik situation tvärtom kunde uppstå även utan någon ytterligare skärpning av skattetrycket. Vidare anföres i promemorian:

Genomförandet av en effektiv spärregel är därför alltjämt ett aktuellt spørgsmål. De av livbolagen härutinnan framlagda förslagen torde emellertid icke gå fria från kritik. Till en början må sålunda framhållas det principiellt otillfredsställande i att bestämma ränteskatteunderlagets storlek icke efter vissa på förhand givna regler utan i förhållande till det skattebelopp, som utgår på skatteunderlaget. Vad angår livbolagens tidigare förslag, enligt vilket spärren direkt anknutes till såväl stats- som kommunalskatten, må vidare erinras om de till synes avgörande skäl däremot, som under remissbehandlingen framförts av kammarrätten och försäkringsinspektionen. Livbolagens senare förslag innebär i så måtto en förenkling, att spärren anknutes endast till statsskatten; ränteskatteunderlaget skulle sålunda icke få upptagas till så stort belopp att skatterna till staten kunde antagas komma att överstiga 60 % av behållningen å livförsäkringsverksamheten. Emellertid kvarstår även beträffande detta förslag den förut angivna principiella invändningen, varjämte vissa av de i remissyttrandena fastställda erinringarna äga tillämpning även i fråga om detta förslag. Därtill kommer ytterligare, att förslaget i praktiken skulle verka på ett säkerligen icke avsett sätt. Förslaget innebär nämligen, att ränteskatteunderlaget skall minskas i samma mån som statsskatterna öka, så att statsskattens belopp alltjämt håller sig vid högst 60 % av behållningen. Då ränteskatteunderlaget även ligger till grund för kommunalskatten, kommer emellertid minskningen av ränteskatteunderlaget att medföra, att även kommunalskattebeloppet minskas; höjningen av statsskatten kommer sålunda att medföra en minskning av det sammanlagda skattebelopp, som bolaget har att erlægga. — Icke heller den av livbolagen i andra hand föreslagna spärregeln läser sålunda böra godtagas.

Ett närmare övervägande av möjligheterna att utan samband med en omläggning av de materiella beskattningsreglerna åstadkomma en effektiv skattespärr synes leda till, att en sådan spärr enklast kan vinnas genom bestäm-

melser av liknande art som dem, vilka innefattas i förordningen den 18 juli 1942 (nr 644) om begränsning i vissa fall av skatt till staten. Innan denna tanke närmare utvecklas må emellertid framhållas, att bestämmelserna i den nyssnämnda förordningen — med hänsyn till de särskilda reglerna rörande ränteskatteunderlagets beräkning — icke kunna förhindra att för livbolagens del hela överskottet och mera till konsumeras av statsskatterna. Vidare må understrykas, att en spärregel av nu avsedd art icke får anses innefatta en definitiv lösning av frågan utan bör uppfattas endast såsom en tillfällig åtgärd i avbidan på den omprövning av hela ränteskattefrågan, som enligt vad förut sagts bör komma till stånd då ett stabilare läge inträtt.

En olägenhet med den nu ifrågasatta spärregeln är, att densamma icke lämpligen kan direkt anknyta till kommunalskatten utan endast till statsskatterna. Detsamma gäller ju emellertid i fråga om den allmänna spärregel, som stadgats genom förenämnda förordning.

Innebörden av spärregeln torde böra vara, att statsskatterna icke skola få konsumera mera än visst procenttal av dels överskottet å försäkringsrörelsen och dels de inkomstbelopp, vilka i beskattningshänseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse. Avvägningen av förenämnda procenttal erbjuder givetvis vissa svårigheter. En godtagbar avvägning synes emellertid vinnas, om procenttalet bestämmes till 50. Beräknas kommunalskatten till 10 kronor per skattekrona, kommer i sådant fall — och då skatteunderlaget, såvitt avser inkomst av livförsäkringsrörelsen, kan utgöra högst fyra gånger överskottet — minst 10 % av överskottet att stå till bolagets fria förfogande.

I övrigt torde spärrbestämmelserna kunna avfattas i nära anslutning till bestämmelserna i förordningen den 18 juli 1942. Anmärkas må emellertid att, då merinkomst av livförsäkringsrörelse skall antagas icke hava berott på förhållanden som avses i 1 § krigskonjunkturskatteförordningen, såvitt ej bärande sannolikhetsskäl förebringas för att merinkomsten beror på sådana förhållanden, vad angående krigskonjunkturskatt stadgas knappast kan hava någon betydelse i fråga om sådan inkomst.

I fråga om sådana livbolag, som jämväl driva sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, torde vissa modifierande bestämmelser vara erforderliga. Det synes nämligen uppenbart, att i dylika s. k. blandade bolag inkomsten av annan rörelse än livförsäkringsrörelsen icke skall garantera livförsäkringsrörelsens statsskatt. Det åsyftade resultatet torde enklast vinnas genom ett tillägg till författningen av innebörd att, såvitt angår s. k. blandat bolag, man vid tillämpning av spärrbestämmelserna icke skall taga hänsyn till annan inkomst än sådan, som är att hänföra till livförsäkringsverksamheten, ej heller till annan del av de bolaget påförda skatterna än som belöper å sådan inkomst.

Såsom redan antytts kan den erinringen göras mot förslaget, att avkortningen eller restitutionen skulle gå ut endast över statsskatten och icke till någon del över kommunalskatten. Betydelsen härav bör emellertid icke överdrivas. Det bör härvid bland annat beaktas att, även om den tilltänkta spärregeln genomföres, någon minskning icke behöver befaras av de skattebelopp livbolagen för närvarande erlagga. Förhållandet är ju tvärtom det att, sedan bolagen numera till stor del amorterat den genom sänkning av räntefoten uppkomna fondbristen, överskotten och därmed skatterna kunna förväntas stiga. Det må även anmärkas, att enligt kommunalskatteberedningens nyligen avgivna betänkande med förslag till omläggning av den kommunala beskattningen inländsk försäkringsanstalt skall beskattas för gemensamt kommunalt ändamål för det i inkomsten av livförsäkringsrörelse ingående räntebeloppet; därest detta förslag genomföres, kommer det att ur

statens synpunkt vara helt likgiltigt om avkortningen eller restitutionen går ut över enbart statsskatten eller över både stats- och kommunalskatten.

Vid departementspromemorian fanns fogat ett förslag till »förordning om begränsning av skatt, som svensk livförsäkringsanstalt har att erlægga till staten»; förslaget 2 § var av följande lydelse:

»Avkortning av påförd skatt och restitution av erlagd skatt enligt denna förordning skola avse sådant belopp, varmed försäkringsanstalten på grund av taxering för visst taxeringsår påförd statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnsskatt sammanlagt överstiga 50 procent av den för anstalten samma år enligt förordningen om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter jämlikt 4 § sistnämnda förordning må hava vid taxeringen medgivits, men minskad dels med det i inkomsten av livförsäkringsrörelsen ingående räntebelopp, som jämlikt 30 § 2 mom. första stycket kommunal-skattelagen tagits till beskattning jämte överskottet å rörelsen, dels ock med anstalten för samma år påförd krigskonjunkturskatt.

Driver anstalten jämväl sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, skall vid tillämpning av bestämmelserna i första stycket hänsyn tagas endast till den del av den taxerade inkomsten, som är att hänföra till livförsäkringsverksamheten, samt till de å denna del belöpande skatterna.»

I de över departementspromemorian inhämtade yttrandena har den i promemorian föreslagna spärранordningen i huvudsak tillstyrkts eller lämnats utan erinran.

Sålunda har *försäkringsinspektionen* anfört:

I fråga om den av föreningen i den senare skriften föreslagna omläggningen av spärregeln uttalade försäkringsinspektionen, att frågan huru begränsningen av de sammanlagda skatterna till stat och kommun skulle åstadkommas visserligen vore av uppbyggd teknisk natur och såsom sådan fölle utanför inspektionens ämbetsområde, men att inspektionen dock icke funnit anledning till erinran på denna punkt. De invändningar mot den föreslagna anordningen, som anföras i promemorian, finner inspektionen emellertid befogade.

Beträffande den i promemorian föreslagna, efter mönster av förordningen den 18 juli 1942 (nr 644) om begränsning i vissa fall av skatt till staten utformade spärregeln får inspektionen anföra följande.

Endast i det fall, att kommunalskatten icke överstiger 12 kronor 50 öre per skattekrona innebär regeln en effektiv spärr mot att skatterna — bortsett från fastighetsskatten — konsumera hela det till livförsäkringsrörelsen hänförliga överskottet. Det kan därför vara av intresse att undersöka utdebiteringen enligt senast tillgängliga uppgifter i de kommuner, vilka komma i fråga. Livförsäkringsbolag i egentlig mening finnas för närvarande endast i Stockholm, Göteborg och Malmö. Av dessa tre städer uppvisar för år 1942 blott Göteborg en skattesats, överstigande den nyssnämnda, nämligen 13 kronor 29 öre. I denna stad skulle därför vid oförändrad skattesats skatterna — fastighetsskatt ej inräknad — under vissa omständigheter kunna uppgå till något över 103 % av ifrågavarande överskott. Å andra sidan må framhållas, att detta kan inträffa endast vid relativt små överskott. Förutom av

livförsäkringsbolag i egentlig mening skall emellertid ränteskatt erläggas även av ränte- och kapitalförsäkringsanstalter, vilka finnas i fjorton av rikets städer. Den högsta utdebitering för år 1942, som förekom i någon av dessa städer, utgjorde 16 kronor per skattekrona. Emellertid är för dessa anstalter den del av premiereserven, på vilken ränteskatt beräknas, relativt liten — vid 1941 års utgång icke för någon anstalt mer än 27 %. Härtill kommer, att anstalterna ha möjlighet att reglera sitt beskattningsbara belopp genom att på lämpligt sätt välja den räntefot, enligt vilken delägarna i besparingsfonden skola gottskrivas ränta. Det må dock framhållas, att om anstalterna tvingas att i större utsträckning tillgripa nämnda utväg, detta kommer att ha en menlig inverkan på deras konsolidering.

Vissa av de ovan framhållna omständigheterna medföra, att den föreslagna spärregeln icke skulle vara lämplig såsom en definitiv lösning av frågan. I promemorian understrykes emellertid, att den föreslagna spärregeln bör uppfattas som en tillfällig åtgärd i avbidan på en omprövning av hela ränteskattfrågan. Vid sådant förhållande har försäkringsinspektionen intet att erinra mot den föreslagna spärregeln.

Kammarrätten har anfört:

Vad angår spärregeln kan det icke bestridas, att åtskilliga av de av kammarrätten framförda invändningarna mot det ursprungliga förslaget förfalla genom de av föreningen föreslagna förenklingarna i detsamma. Emellertid hava en del av kammarrättens tidigare invändningar giltighet även när det gäller förslaget i dess nya form, och promemorieförfattaren har mot detsamma framfört ytterligare anmärkningar, vilka till sin vikt svårligen låta sig jäva. Kammarrätten instämmer därför i den i promemorian uttalade uppfattningen att icke heller den av livbolagen i andra hand föreslagna spärregeln bör godtagas.

Det framgår för övrigt av kammarrättens tidigare yttrande, att kammarrätten icke ansåg sig kunna godtaga en ändring i spärregeln efter de av föreningen utstakade linjerna annat än som en ren nödfallsåtgärd. För sin del förordade ämbetsverket en undersökning huruvida likväl icke en lämplig spärarranordning skulle kunna åstadkommas genom ytterligare modifiering av nu gällande regler. Sedan utlåtandet avgavs, har i lagstiftningen upptagits de stadganden om begränsning i vissa fall av skatt till staten, som innehållas i den återopade förordningen den 18 juli 1942. När promemorieförfattaren anser, att den spär, som avses, enklast kan vinnas genom bestämmelser av liknande art för livbolagens del, kan kammarrätten med utgångspunkt från sin berörda inställning utan tvekan biträda denna mening. Kammarrätten har heller intet att invända i fråga om avvägningen av hur stor del av statskatten, som, därest sådana regler komma att användas, bör avkortas eller restitueras.

Förslaget till förordning om skattebegränsning föranleder en anmärkning snarlik den, som kammarrätten gjort vid tillägget till 20 § inkomstskatteförordningen. Särskilt skulle stadgandet i andra stycket av 2 § om uppdelning av inkomst och skatter för de anstalter, som jämväl driva sjuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, medföra vissa svårigheter i tillämpningen. Det bör i detta sammanhang också erinras, att ifrågavarande skattskyldiga kunna hava inkomst av annan inkomstkälla än rörelse och fastighet (t. ex. skatterestitution), som ytterligare komplicerar en uppdelning av skatterna. Uppenbarligen måste vägledande föreskrifter härom lämnas i tillämpningsbestämmelserna.

Om alltså såsom tidigare framhållits det krav på författningsändringar, som rests från livbolagshåll, haft skäl för sig och kammarrätten därför

funnit sig böra förorda sådana ändringar i den omfattning, som den hittills förebragta utredningen och omständigheterna i övrigt ansetts medgiva, bör dock det provisoriska i den ifrågasatta lagstiftningen starkt understrykas.

Om nu provisoriet, såsom är att hoppas, blir av kort varaktighet, kunde det särskilt med hänsyn till de tekniska svårigheter, som visats vara förknippade med den föreslagna ändringen av 20 § inkomstskatteförordningen, dock ifrågasättas, om ej hellre den provisoriska lösningen kunde åvägbringas på så enkelt sätt, att man nöjde sig med ett avkortnings- och restitutionsförfarande, eventuellt, med hänsyntagande jämväl till kommunalskatten, något längre gående än vad som föreslagits. Något detaljerat förslag därutinnan är kammarrätten likväl icke i tillfälle att avgiva.

De två reservanter inom kammarrätten, vilka såsom förut anförts, icke ansett sig kunna tillstyrka det i departementspromemorian framlagda förslaget till ändring av 20 § statsskatteförordningen, ha funnit att livförsäkringsbolagens skattefråga kunde provisoriskt lösas för ett eller annat år enligt de riktlinjer, vilka funnos angivna i den föreslagna förordningen om skattespärr; reservanterna ha emellertid framhållit, att genom den föreslagna anordningen statens intressen skulle komma att eftersättas i förhållande till kommunernas.

Statsskontoret har anfört:

Redan i sitt tidigare utlåtande uttalade statsskontoret bl. a., att, såvitt ämbetsverket kunde bedöma, goda skäl talade för att en överarbetning komme till stånd av bestämmelserna för beräkning av överskott och behållning å livförsäkringsrörelse. Statsskontoret, som alltjämt håller före, att regler för en begränsning av skattetrycket för livförsäkringsbolagen äro av förhållandena påkallade, saknar emellertid närmare erfarenheter för bedömande av detaljerna i det föreliggande förslaget. Ämbetsverket har dock uppmärksammat, att den föreslagna skattespärren skulle komma att drabba enbart statsskatterna. Spärregeln skulle nämligen innebära, att de sammanlagda skatterna till stat och kommun, som för närvarande kunna beräknas till 160 procent av överskottet å livförsäkringsrörelse, skulle begränsas till 90 procent genom reducering av statsskatterna från 120 till 50 procent. Vid en kommunal utdebitering av 10 kronor per skattekrona skulle med gällande skatteregler skatterna till stat och kommun utgöra 50, respektive 40 procent av överskottet å rörelsen. En sådan fördelning av det totala skatteuttaget kan icke anses tillfredsställande men torde för närvarande icke kunna undvikas. På de skäl promemorieförfattaren anfört vill statsskontoret därför icke framställa erinran mot bifall till förslaget. Ämbetsverket förutsätter härvid, att berörda förhållande beaktas vid behandlingen av det förslag till omläggning av den kommunala beskattningen, som nyligen framlagts.

Överståthållarämbetet har för sin del uttalat, att fördelen med en maximering i den i departementspromemorian föreslagna utformningen vore främst att det osäkerhetsmoment, som på grund av att skattesatserna vid taxeringstillfället ännu vore okända vidlåde den tidigare förordade metoden, bortfölle.

Överståthållarämbetet har vidare anfört:

Vidkommande frågan om skattens maximering har överståthållarämbetet i sitt tidigare utlåtande förklarat sig icke kunna uttala något bestämt omdöme. Frågan om maximeringsprocentens rätta avvägning ansågs tveksam,

något som givetvis sammanhängde med den bristande utredningen. Då förslaget i denna del nu, ehuru i något förändrad form, återkommer, kvarstår allttjämt anmärkningen om bristande grund för en riktig bedömning. Någon för framtiden vägledande utredning lär i själva verket knappast stå att vinna. Taxeringsintendenten E. Lindqvist har emellertid verkställt viss undersökning, som pekar på att efter det skatteunderlag, med vilket man senast haft att räkna, en högst avsevärd reduktion av statsskatten skulle inträtt genom den nya spärreglen. Härvid har särskilt iakttagits, att endast beträffande fyra av de tretton undersökta, i Stockholm verksamma livförsäkringsanstalterna skatteunderlaget uppgått till ett belopp motsvarande fyra gånger det av anstalten redovisade överskottet å försäkringsrörelsen. Dessa anstalter äro därtill bland de mindre. Under sådana förhållanden synes det icke omotiverat att, på sätt Lindqvist gjort, beteckna de fall där skatteunderlaget uppnått denna höjd såsom undantag. Även om utvecklingen beträffande försäkringsanstalternas skattepliktiga inkomster, såsom i promemorian utsäges, kan beräknas bli en annan än den som direkt kan utläsas i taxeringssiffrorna för senare år — ett antagande, för vilket något avgörande belägg ännu icke erhållits — synes en maximering efter 50 % av överskottet väl låg. Givetvis vore det försiktigare att välja en högre procent, exempelvis den av Lindqvist föreslagna av 70 %, samt att genom särskilda bestämmelser tillförsäkra bolagen rätt att med viss uppdelning återfå det belopp av sammanlagda skatter till stat och kommun som överstiger 90 %. Att 10 % av överskottet lämnas oberörda av skatter finner överståthållarämbetet i och för sig rimligt.

Vid överståthållarämbetets yttrande fanns fogat ett av taxeringsintendenten E. Lindqvist till ämbetet avgivet yttrande i ärendet. I yttrandet har Lindqvist gjort en sammanställning av vissa sifferuppgifter ur de självdeklARATIONER, som av tretton i Stockholm hemmahörande försäkringsanstalter avgivits till 1942 års taxering (1941 års inkomster). I anslutning härtill har Lindqvist uttalat bland annat följande:

Det faktum att försäkringsanstalt för skatternas erläggande måst tillgripa medel utöver det egentliga överskottet å livförsäkringsverksamheten utgör ett övertygande bevis på att nuvarande förhållanden icke böra förbliva utan ändring.

Å andra sidan framkommer att den föreslagna spärregeln skulle lämna betydande del av överskottet till anstaltens fria förfogande, sedan både krono- och kommunalutskylder, dessa senare beräknade till 10 % av det beskattningsbara beloppet, blivit erlagda. En sammanställning av dessa skattebelopp utvisar en summa av 2.783,696:30 kronor, medan överskottet utgör 3,977,215 kronor. Det synes mig ligga närmast till hands att antaga att spärregeln satts för lågt. Med en spärr vid 70 procent av överskottet skulle staten icke gå förlustig så avsevärda belopp, som den föreslagna 50 % spärren skulle komma att medföra. Denna 50 % spärr är också uträknad efter det undantagsfall då anstaltens taxering avser fyra gånger överskottet. Av de redovisade fallen har detta inträffat endast å bilagorna 1, 4, 8 och 13. Skulle vid en spärr av 70 % av överskottet inträffa att försäkringsanstalten måste tillgripa medel utöver överskottet, kunde väl vid sådant fall reglering ske genom särskilda bestämmelser.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sitt yttrande över departementspromemorian — med understrykande av de föreslagna bestämmelsernas provisoriska karaktär samt angelägenheten av en fullständig omarbetning av

hithörande beskattningsregler så snart stabilare förhållanden inträtt — uttalat att föreningen funne sig kunna tillstyrka en omedelbar lagstiftning i huvudsaklig överensstämmelse med promemrieförslaget. Föreningen har vidare framhållit, att den föreslagna begränsningsregeln vore nödvändig för att livbolagens förmåga att under nu rådande förhållanden verkställa lagenliga fondavsättningar icke skulle äventyras samt att med nuvarande höga skattesatser spärregeln givetvis komme att träda i tillämpning i större utsträckning än under normala tider.

*Departements-
chefen.*

Därest bottenkattens grundbelopp, i enlighet med vad jag i det föregående tillstyrkt, uttages med samma procenttal för inländsk livförsäkringsanstalt som för fysisk person, kommer detta att medföra viss skattelättnad för livbolagen i förhållande till vad nu gäller. Emellertid är det uppenbart att, även om den åsyftade lagändringen genomföres, skatterna med nu gällande skattesatser kunna överstiga överskottet. Frågan om en effektiv spärregel mister sålunda icke sin aktualitet genom den förstberörda lagändringen.

Såsom framgår av den förut lämnade framställningen förutsattes vid tillkomsten av den nu gällande spärregeln (jfr särskilda utskottets utlåtande nr 1 vid 1928 års riksdag, sid. 61) att, därest spärregeln genom ökning av skattesatserna skulle bli ineffektiv, rättelse kunde vinnas genom att man i ett dylikt läge föreskreve, att avsättningarna till premieåterbäringsreserven och konsolideringsfonderna — som nu ingå i behållningen med ett belopp motsvarande två gånger behållningen i övrigt — skulle ingå med ett mindre belopp. Den sålunda anvisade utvägen ter sig emellertid i nuvarande läge såsom föga ändamålsenlig. Skattesatserna ha nämligen stigit till sådan höjd att, även om avsättningarna icke medräknades i behållningen till större del än som motsvarade behållningen i övrigt, garantier likväl icke vunnas för att icke skatterna komme att uppgå till större belopp än överskottet. Därtill kommer, att en eventuell ändring av den ifrågavarande bestämmelsen icke kan bliva av mera definitiv karaktär, i det att varje mera väsentlig förskjutning i skattetrycket måste föranleda ny ändring av bestämmelsen. Den nu diskuterade utvägen har heller icke förordats vare sig av svenska livförsäkringsbolags förening eller av någon utav remissmyndigheterna. Föreningen har för sin del i stället föreslagit, att den nuvarande spärregeln helt slopades och att föreskrift i stället meddelades om att ränteskatteunderlaget icke finge upptagas till så stort belopp, att skatterna till stat och kommun komme att överstiga 90 procent av behållningen (alternativt att skatterna till staten komme att överstiga 60 procent av behållningen). Föreningens förslag har emellertid blivit föremål för åtskillig kritik såväl i remissyttrandena som i departementspromemorian. Med hänsyn till vad därvid anförts och då ett bifall till föreningens förslag skulle medföra en omläggning av själva grunderna för livbolagens beskattning, finner jag mig icke heller för egen del kunna tillstyrka förslaget.

Därest man vill åstadkomma en effektiv spärregel utan ändring av de grundläggande beskattningsreglerna, torde spärregeln böra i princip konstrue-

ras efter de linjer, som angivits i departementspromemorian. Bestämmelserna angående skatteunderlaget torde sålunda böra lämnas orubbade och spärren i stället gestaltas som en rätt för vederbörande bolag att erhålla avkortning eller restitution av den del av skatten, som överskjuter vad bolaget rimligen kan gälda. Den närmare innebörden av den i promemorian föreslagna spärregeln är den, att avkortning eller restitution bör medgivas för det belopp, varmed inkomst- och förmögenhetsskatten samt värnsskatten sammanlagt överstiga 50 procent av den taxerade inkomsten ökad med det belopp, varmed avdrag för erlagda allmänna skatter medgivits, men minskad dels med ränteskatteunderlaget dels ock med eventuellt påförd krigskonjunkturskatt. Tanken bakom detta förslag var den att, då statsskatterna sålunda begränsades till 50 procent av överskottet samt kommunalskatten vid en utdebitering av 10 kronor per skattekrona högst kunde taga i anspråk 40 procent därav, 10 procent av överskottet skulle stå till bolagets förfogande. Den i departementspromemorian föreslagna spärregeln, vilken enligt vad i promemorian framhålles allenast avsetts som ett provisorium i avbidan på en definitiv omprövning av beskattningsreglerna, har i remissyttrandena i huvudsak lämnats utan erinran. Emellertid har överståthållarämbetet uttalat, att den föreslagna maximisiffran för statsskatten, 50 procent, syntes väl låg och att det vore försiktigare att välja en högre procentsiffra, exempelvis 70 procent; i så fall finge man emellertid genom särskilda bestämmelser tillförsäkra bolagen rätt att återfå den del av det sammanlagda skattebeloppet, som överstege 90 procent. Till grund för detta uttalande har legat en siffermässig undersökning av de skattebelopp, som vissa försäkringsbolag påförts vid 1942 års taxering, respektive de belopp som skulle erlagts om den föreslagna spärregeln varit gällande. Medan departementspromemorian utgått från att livförsäkringsanstalternas skatteunderlag mera allmänt uppginge till ett belopp, motsvarande fyra gånger överskottet, utvisar den nysnämnda undersökningen att så vore fallet endast beträffande fyra av de trettion bolag undersökningen avsett. I övriga nio fall kommer tillämpningen av spärregeln givetvis att medföra ett för vederbörande bolag förmånligare resultat än som avsetts. — Det bör dock anmärkas, att undersökningen så tillvida är missvisande att därvid icke tagits hänsyn till fastighetsskatten, vilken för de ifrågavarande bolagen torde kunna överslagsvis beräknas till cirka 300,000 kronor.

Med hänsyn till resultatet av undersökningen finner jag mig emellertid icke kunna i oförändrat skick tillstyrka det i departementspromemorian framlagda förslaget. Ej heller torde överståthållarämbetets förslag kunna förordas, då systemet med dubbla spärregler blir alltför invecklat. Vad i ärendet förekommit synes i själva verket hava givit belägg för att på förevarande område — där skatten väl skall beräknas på överskottet ökat med ränteskatteunderlaget, men skall begränsas endast i förhållande till överskottet — det överhuvud icke är möjligt att med utgångspunkt allenast från statsskatten konstruera en för alla fall användbar spärregel. Det torde med

andra ord bli nödvändigt att utforma spärregeln så, att vederbörande bolag berättigas erhålla restitution eller avkortning för den del av stats- och kommunalskattens sammanlagda belopp, som överskjuter hela eller viss angiven del av överskottet. Tanken att konstruera en skattespärr i direkt relation jämväl till kommunalskatten avvisades visserligen då det gällde att föregående år utforma regler för en allmän skattespärr (SFS 1942: 644). Det lär icke heller kunna bestridas, att förfarandet i någon mån kompliceras genom spärrens anknytning till kommunalskatten, varjämte förfarandet försenas till följd av att kommunalskatten fastställes vid en senare tidpunkt än statsskatten. De anmärkta olägenheterna lära emellertid icke vara av den beskaffenheten, att de kunna anses utgöra hinder för att i fråga om den speciella krets av skattskyldiga, varom nu är fråga, genomföra en skattespärr efter angiven linje.

Det i departementspromemorian framlagda förslaget utgår från att 10 procent av överskottet skulle lämnas fritt; med den av mig nu förordade konstruktionen av spärregeln skulle alltså, om denna tanke beaktades, spärren sättas vid 90 procent. Emellertid synes det mig tveksamt om spärregeln bör givas den innebörd, som sålunda förutsatts i promemorian. Då spärregeln förutsattes vara ett provisorium, torde skäl nämligen tala för att så utforma spärregeln, att den väl garanterar livbolagen att icke behöva betala större belopp i stats- och kommunalskatt än som motsvarar överskottet, men att den å andra sidan icke medför några fördelar därutöver. Det torde i detta sammanhang böra framhållas, att just den omständigheten att spärren direkt an knyter även till kommunalskatten möjliggör en noggrannare bestämning av spärrens verkningar. Jag förordar därför en spärregel av den innebörden, att avkortning eller restitution må ske med det belopp, varmed statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt värnsskatt ävensom allmän kommunalskatt (fastighetsskatt samt kommunal inkomstskatt) sammanlagt överstiga överskottet. Avkortningen eller restitutionen torde till vinnande av önskvärd enkelhet kunna i sin helhet läggas på statsskatten. Med en sådan utformning av spärregeln, som nyss angivits, och under förutsättning tillika att botten-skattens grundbelopp, på sätt jag förordat, uttages med samma procenttal för livbolagen som för fysiska personer torde man kunna räkna med, att avkortnings- eller restitutionsförfarandet icke skall behöva komma till användning annat än i rena undantagsfall.

I fråga om detaljerna torde spärrbestämmelserna, på sätt i departementspromemorian förutsatts, böra avfattas i nära anslutning till bestämmelserna i förordningen den 18 juli 1942 (nr 644) om begränsning i vissa fall av skatt till staten. Såsom i promemorian föreslagits torde vid tillämpning av spärrregeln å så kallade blandade bolag hänsyn böra tagas endast till inkomst, som i försäkringstekniskt hänseende är att hänföra till livförsäkringsverksamhet, och till de å sådan inkomst belöpande skatterna.

Vissa frågor rörande beräkning av livförsäkringsanstalts behållning m. m.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sin tidigare skrift anfört, såvitt nu är i fråga:

Vid beräkningen av behållningen å livförsäkringsverksamheten torde det vara skäligt att överskottet å livförsäkringsrörelsen (inkl. eventuell inkomst från annan förvärvskälla) ökas med de vid överskottets beräkning avdragna avsättningarna av kapital och ränta till premieåterbäringsreserv och av ränta å tilldelade vinstreserver enligt grunderna. Dessa avsättningar till försäkringstagarna böra nämligen icke kunna få minska skattebeloppet, utan statens och kommunens skatteanspråk böra alltid få gå före försäkringstagarnas anspråk på premieåterbärning och vinst. Det bör måhända framhållas, att såväl livförsäkringsrörelsen som annan förvärvskälla kan lämna underskott, vilket i likhet med vad för närvarande gäller vid beräkningen av behållningen skall fråndragas.

Å andra sidan synas vissa i överskottsberäkningen understundom ingående inkomstposter vara av sådan art att de icke torde böra garantera ränteskatten. Vi syfta härvid på nettointäkten från utländsk återförsäkringsrörelse, som hålles helt skild från den övriga rörelsen, och nettointäkten från sådan direktrörelse, som några svenska livförsäkringsbolag driva i vissa andra länder. Då dessa rörelser drivas enbart för aktieägares eller garanters räkning, torde de icke böra svara för de svenska försäkringstagarnas ränteskatt, liksom givetvis medel avsedda för erläggande av ränteskatt icke under några omständigheter få användas för täckande av förlust å sådan rörelse. Det lär icke vara rimligt att vid ett obetydligt överskott å den svenska rörelsen vinst å dessa andra rörelser helt eller delvis skall tagas i anspråk för ränteskattens täckande. Att denna vinst däremot på vanligt sätt skall ingå i överskottet vid *deftas* beskattning torde icke behöva påpekas.

Konungens lag den 4 oktober 1940 med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig jämte därtill hörande av Konungen stadfästa tillämpningsgrunder ha de svenska livförsäkringsbolagen ålagts att vid krigstillstånd i Sverige bidra till täckande av den ökade dödligheten och invaliditeten på grund av kriget med i princip lika mycket som försäkringstagarna själva ha att erlagga i krigspremier. De försäkrade kunna härvid få erlagga upp till 5 % av risksumman å sina livförsäkringar och 3 % av risksumman å sina invaliditetsförsäkringar. Det har därför ansetts naturligt att anknyta storleken av de för sådan utbetalning huvudsakligast ifrågakommande utjämningsreserverna till dessa gränser och att alltså avdragsrätt för avsättning till utjämningsreserverna vid beskattningen skulle vara för handen så länge icke dessa reserver uppnått de belopp, med vilka de vid krigstillfälle kunna komma att få svara. Gällande lagföreskrifter om avdragsrätt för avsättning till utjämningsreserverna ha därför i det av föreningen framlagda förslaget ändrats i överensstämmelse härmed.

De nu förevarande frågorna ha behandlats i de remissyttranden, som avgivits av försäkringsinspektionen och kammarrätten. Därjämte har statskontoret gjort vissa erinringar beträffande förslaget om utökad avdragsrätt för avsättning till utjämningsreserv. I övrigt ha ifrågavarande spörsmål icke särskilt behandlats i remissyttrandena.

Beträffande frågan vilka fondavsättningar som skola medräknas vid bestämmandet av behållningen anför försäkringsinspektionen:

Förslaget frångår i ett avseende den princip, som lagen syftat att upprätthålla, nämligen att skatten ej skall överstiga överskottet. Innebörden av förslagets begränsningsregel beträffande ränteskatteunderlaget är, att till förfogande för bestridande av den totala skatten skall stå icke blott överskottet utan även ett belopp, motsvarande avsättningarna till premieåterbäringsreserv. I princip kan denna ståndpunkt i viss mån anses befogad. Då ränteskatten principiellt erlägges för försäkringstagarnas räkning, kan det göras gällande, att denna skatt icke skall undergå reduktion på den grund att premieåterbäring utdelas till försäkringstagarna eller avsättes för deras räkning. De avsättningar till premieåterbäringsreserv, som föreskrivas i grunderna, måste emellertid göras, om behållningen därtill förslår, även om de medel, som avsätts, framdeles skulle erfordras för erläggande av på behållningen belöpande skatter. Om överskottet icke är tillräckligt för täckande av skatterna, måste desamma bestridas genom medel, som avsatts till framtida förfogande. Premieåterbäringsreserven skall därvid icke angripas i första hand, utan först sedan överskottsfonder, utjämningsreserver och säkerhetsfond förbrukats. Följden blir, att premieåterbäringen lämnas obeskuren och att således uttagandet av ränteskatten icke kommer att — såsom enligt nyss relaterade ståndpunkt borde vara fallet — gå ut över försäkringstagarnas premieåterbäring utan i stället över bolagets konsolidering. Genomföres förslaget, skulle det därför bliva nödvändigt att vid eventuellt införande av premieåterbäringsgrunder tillmäta premieåterbäringen så knappt, att man med hög grad av säkerhet anser sig kunna därutöver påräkna ett överskott, tillräckligt för skattens bestridande. Till följd av den föreslagna ändringen kommer på detta sätt en mindre del än eljest skulle varit fallet att kunna disponeras för premieåterbäring, varigenom överskottet och därmed det beskattningsbara beloppet ökas och försäkringstagarnas vinstmöjligheter än ytterligare minskas.

Som tidigare framhållits är premieåterbäring sådan vinst, som får förutberäknas. För att dylik förutberäkning skall kunna ske, böra premieåterbäringsgrunderna vara fastställda för en icke alltför kort period. Sedan räntefallet under 1930-talet blivit av mera allvarlig art, har så icke skett, utan premieåterbäringsgrunderna fastställdes av försiktighetsskäl för ett år i sänder. Skulle ett sådant förfaringssätt även i fortsättningen tillämpas, kunde ovan angivna olägenheter till viss grad undvikas. Enligt inspektionens uppfattning bör emellertid nämnda förfaringssätt icke tillämpas annat än under exceptionella förhållanden, alldenstund ett dylikt förfarande omöjliggör förutberäkning för längre tid. Det må erinras om, att grunden för att avsättningarna till premieåterbäring skulle få avdragas vid överskottets beräkning har varit just det förhållandet, att premieåterbäringen förutberäknades och därför kunde anses stå de avtalsenliga förpliktelserna nära. Med ett tillvägagångssätt, som omöjliggör förutberäkningen, rycker man undan grunden för avsättningarnas skattefrihet. — — —

Det uttalas vidare i föreningens skrivelse, att underskott såväl å livförsäkringsrörelsen som å annan förvärvskälla, i likhet med vad för närvarande gäller vid beräkningen av behållningen, skall frändragas. Inspektionen finner det naturligt, att så sker, men vill framhålla, att någon sådan avdragsrätt icke framgår av gällande lagtext. Av deklarationsformuläret synes framgå, att här avsedd avdragsrätt föreligger endast i den mån förlust å annan förvärvskälla än försäkringsrörelse understiger inkomsterna från andra dylika förvärvskällor.

Försäkringsinspektionen uttalar sammanfattningsvis följande omdöme om förslaget:

I själva verket är innebörden av förslaget huvudsakligen dels ökad möjlighet att göra avsättning till utjämningsreserv, dels minskad möjlighet att utdela premieåterbäring till försäkringstagarna. Man kan uttrycka saken så, att enligt gällande lag ordningsföljden mellan olika användningar av årsvinsten med avseende på företrädesrätt är:

- 1) avsättningar till konsolideringsfonder och till premieåterbäringsreserv,
- 2) ränteskatt,
- 3) övriga dispositioner,

men att den enligt förslaget skulle bli

- 1) avsättningar till konsolideringsfonder,
- 2) ränteskatt,
- 3) avsättning till premieåterbäringsreserv,
- 4) övriga dispositioner.

Uttalanden vid överläggningar med representanter för livförsäkringsbolagen hava även bekräftat, att huvudsyftet med den föreslagna ändringen i fråga om begränsningen av ränteskatteunderlaget varit just denna ändring av den inbördes rangordningen mellan de olika dispositionerna.

Med den föreslagna anordningen skulle bolagen vid avvägning mellan konsolidering å den ena sidan och utdelning av premieåterbäring och vinst till försäkringstagarna å den andra få ett större intresse att tillgodose konsolideringen. Det synes icke lämpligt, att skattehänsyn tillåtas öva inflytande på en sådan avvägning.

Svenska livförsäkringsbolags förening har i sin senare skrift, i anledning av vad försäkringsinspektionen anfört beträffande principen att premieåterbäring icke får verka reducerande på ränteskatten, anfört att ur de synpunkter föreningen närmast hade att företräda, anledning till erinran icke kunde finnas, därest lagstiftningen på denna punkt ansåges böra närmare anknytas till nu gällande regler.

Kammarrätten har gjort följande uttalande:

En fördel i fiskaliskt hänseende i jämförelse med vad som nu gäller vore, att då nuvarande spärranordning i 4 punkten 2 st. anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen skulle bortfalla, jämte överskottet 90 procent av avsättning till premieåterbäringsreserv skulle garantera skatten. Denna förmånsrätt för skatten till försäkringstagarnas nackdel skulle kunna antagas något kompensera den skattelättnad, som skulle uppkomma, om såsom föreslagits föreskriften om tillägget till överskottet i vissa fall jämväl av avsättningarna till säkerhetsfonden, livränteförsäkringsrörelsens garantifonder och avdragsgill avsättning till utjämningsreserverna försvinner. Möjligen skulle dock den invändningen kunna göras, att, såsom redan framhållits, bestämmelserna om vilka avdrag för fondavsättningar, som skola medgivnas, ansetts äga sin egentliga betydelse för avvägningen av skattebördan för företagen inbördes och att, i den mån den uppfattningen fortfarande kan hävdas, den skattelättnad, varom nyss talats, skulle strida mot lagens grunder. Om man emellertid ser begränsningen av ränteskatten mera som en lämplighetsfråga än som en principalsak, bör någon större betydelse icke tilläggas en dylik invändning. Fastmer skulle man vara frestad säga, att det principiellt sett icke kan var riktigt att upprätthålla kravet på att livränteförsäkringens garantifonder skola garantera kapitalförsäkringarnas ränteskatt, och vad avsättningar till säkerhetsfond beträffar torde med hänsyn till den storlek, för-

säkringsföretagens säkerhetsfonder numera i allmänhet lära hava uppnått. frågan om tilläggandet av sistberörda avsättningar icke heller hava någon större praktisk betydelse. Mera tveksam ställer man sig, när det gäller avdragsgill avsättning till utjämningsreserverna. Det synes icke uteslutet att frågan, huruvida dessa avsättningar skola tilläggas eller icke, stundom kan komma att spela en ganska stor roll i förevarande hänseende. Ett sätt vore ju att bestämma en viss gräns, inom vilken vid överskottsberäkningen avdragsgill avsättning till utjämningsreserverna icke behövde garantera ränteskatten.

I samband med en erinran om att såväl livförsäkringsrörelsen som annan förvärvskälla kan lämna underskott, har föreningen uttalat, att sådant underskott i likhet med »vad för närvarande gäller» vid beräkningen av behållningen skall avdragas. — Kammarrätten har i visst fall haft tillfälle konstatera, att man tillämpat detta förfaringsätt. Emellertid har detta icke kommit till uttryck i lagstiftningen, om vilket förhållande kammarrätten ansett sig höra erinra.

Vidkommande förslaget att nettointäkten från utländsk återförsäkringsrörelse samt från direktrörelse i utlandet icke skulle garantera ränteskatten anför *försäkringsinspektionen*:

Vid beräkningen av behållningen skall enligt förslaget icke medräknas vad som belöper dels på sådan återförsäkringsrörelse, som huvudsakligen avser utlänningar och enligt av Kungl. Maj:t stadfästa grunder är skild från anstaltens övriga livförsäkringsrörelse, dels på sådan direkt livförsäkringsrörelse, som anstalten driver i utlandet. Förut hava vissa skäl anförts för att vid tillämpningen av huvudregeln för ränteskatteunderlagets begränsning den ränteinkomst, som belöper på i utlandet bedriven direkt livförsäkringsrörelse, skall undantagas vid beräkningen av ränteskatteunderlaget. I fråga om begränsningsregeln kunna i viss mån åberopas samma skäl som motiv för att från behållningen undantaga de delar av densamma, som belöpa på sådan rörelse, ehuru skälen i detta sammanhang äro betydligt mindre vägande än i fråga om huvudregeln.

Däremot kan inspektionen icke biträda förslaget i fråga om återförsäkringsrörelse, som huvudsakligen avser utlänningar. Som motiv för att de på sådan rörelse belöpande delarna av överskottet skulle undantagas från behållningen anföres, att sådan rörelse »drives enbart för aktieägares eller garanters räkning». Samma motiv anföres beträffande den direkta rörelsen i utlandet. Terminologien, att viss del av rörelsen drives enbart för aktieägares räkning, har uppkommit inom de s. k. blandade bolagen, vilka driva såväl livförsäkringsrörelse som brandförsäkringsrörelse. Då dessa bolag begränsade utdelningen till aktieägarna till förmån för försäkringstagarna, begränsades icke den totala aktieutdelningen utan endast de belopp, som av behållningen på livförsäkringsrörelsen fingo tillgodoföras aktieägarna. Detta gjorde det nödvändigt att i grunder eller bolagsordning närmare bestämma vilken del av rörelsen som i detta avseende skulle anses som livförsäkringsrörelse. Den övriga delen av rörelsen betecknades då som »aktieägarnas affär». Hit räknades även återförsäkringsrörelsen. Någon motsvarighet till denna uppdelning hos andra livförsäkringsaktiebolag förekommer icke, och inspektionen kan för sin del icke finna någon anledning att utvidga området för denna begreppsbildning. Det må dessutom framhållas, att det kan finnas ett visst samband mellan den indirekta rörelsen och återförsäkringen av den direkta rörelsen. Sålunda kan ett bolag A lättare erhålla en vinst-

givande indirekt affär från ett annat bolag B, om A samtidigt till B i återförsäkring avgiver en del av sin direkta rörelse, i all synnerhet om detta sker på sådant sätt, att B kan påräkna vinst på den övertagna rörelsen, varigenom A kommer att erhålla minskad vinst på den direkta rörelsen i dess helhet. Helt ohållbar blir motiveringen, då det gäller ömsesidiga bolag. Ett sådant bolags rörelse kan icke till någon som helst del anses driven för garanters räkning. I vissa ömsesidiga bolag existera för övrigt icke några garantier, men det oaktat driva dessa bolag indirekt rörelse, även avseende utlänningar.

I skrivelsen framhålles, att medel, avsedda för erläggande av ränteskatt, icke under några omständigheter få tagas i anspråk för täckande av förlust å direkt rörelse i utlandet eller återförsäkring som huvudsakligen avser utlänningar. Då detta icke framgår av författningstexten, bör ett uttryckligt stadgande härom införas. Göres den ändringen i förhållande till förslaget, att de delar av behållningen, vilka belöpa på återförsäkringsrörelse som huvudsakligen avser utlänningar, icke få undantagas, bör självfallet detta stadgande icke avse sådan rörelse.

Kammarrätten anför:

Ett i regeringsrättens årsbok 1939 ref. 62 relaterat fall ifråga om livförsäkringsaktiebolaget Thules inkomsttaxering år 1935 giver en viss ledning vid bedömandet av arten av de svårigheter, man har att räkna med, då det gäller särskiljandet av det slags rörelse, som väl här närmast är avsedd. Det undandrager sig dock kammarrättens bedömande, om i alla de fall, förslagsställarna här åsyftat, i utlandet driven livförsäkringsrörelse jämte å denna belöpande delar av vederbörande företags reserver på ett lika tillfredsställande sätt som slutligen skedde vid Liv-Thules beskattning kan betraktas separat i förhållande till en av svenska moderbolag driven rörelse i Sverige. Man lär följaktligen icke böra biträda införandet av sådana begränsningar, som här föreslås, med mindre det blir fastslaget, att ränta och intäkter i förekommande fall bokföringsmässigt sett alltid så kunna avskiljas, att vederbörande skattskyldigs uppgifter utan vidare bliva godtagbara för beskattningsmyndigheterna. Icke minst föranledes man av det i fråga om här avsedd återförsäkring i förslaget till anvisningar använda, något svävande uttryckssättet »återförsäkringsrörelse, som huvudsakligen avser utlänningar» att hysa vissa farhågor i fråga om de vanskligheter, som kunna uppstå vid tillämpningen av det anbefallda förfarings sättet.

Beträffande den föreslagna utökade avdragsrätten för avsättning till utjämningsreserv har försäkringsinspektionen i det över föreningens tidigare skrift avgivna yttrandet anført:

I fråga om utjämningsreserverna finnes ingen begränsning av de årliga avdragsgilla avsättningarna utan endast den föreskriften, att sedan reserven uppnått visst maximum, avdragsrätt icke vidare föreligger. Detta maximum föreslås nu höjt från 2 till 5 % av den sammanlagda risksumman av visst slag. Bestämmelser om avsättning till utjämningsreserv finnas i bolagens grunder, ehuru för närvarande för flertalet bolag skyldigheten att göra sådan avsättning upphävt med hänsyn till de genom räntefallet nödvändiggjorda förslärkningarna av premiereserven. I de flesta fall innehålla grunderna bestämmelse endast om det minsta belopp, som årligen skall avsättas, vadan bolaget kan göra obegränsade avsättningar med bibehållen avdragsrätt vid beskattning, intill dess reserven uppnått nämnda maximala storlek. Redan enligt gällande lag föreligger den ovan nämnda möjligheten att förhindra uppkomsten av beskattningsbart belopp genom att avsätta hela över-

skottet och inkomsten av andra förvärvskällor till utjämningsreserv. Lättnaden i förevarande avseende ligger således huvudsakligen i den föreslagna ökningen av den skattefria maximala utjämningsreserven.

Såsom motiv för den föreslagna gränsen för utjämningsreserven, 5 % av den sammanlagda risksumman av visst slag, hava föreskrifterna i lagen den 4 oktober 1940 (nr 851) med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig åberopats.

Lagens bestämmelser innebära emellertid icke ovillkorlig skyldighet för bolagen att bidra till täckande av kostnaderna för inträffade krigsdödsfall och fall av krigsinvaliditet med tillskott intill 5 % av risksumman. Förutsättningen för att ett bolag skall behöva bidra med så stort belopp är i huvudsak dels att försäkringstagare, representerande minst 10 % av bolagets sammanlagda risksumma, avlida under kriget utöver vad som kan anses motsvara normal dödlighet, dels att bolaget verkligen har belopp till förfogande, som enligt 6 § får tagas i anspråk för ändamålet. De i nämnda lagrum uppräknade fondernas storlek den 31 december 1940, i procent av sammanlagda risksumman räknat, framgår av följande sammanställning, som avser samtliga livförsäkringsbolag

Säkerhetsfonder	1.4
Premieåterbäringsreserver	0.8
Utgjämningsreserver	0.5
Vinstreserver	<u>1.5</u>
	4.2

Till dessa medel kommer för tio år framåt förutberäknat överskott, vilket kan väntas uppgå till icke obetydliga belopp. Då man knappast torde böra räkna med att dödligheten bland försäkringstagarna under ett krig — utöver normal dödlighet — kommer att överstiga 10 %, syftar förslaget till att möjliggöra att utjämningsreserverna ensamma övertaga uppgiften att vid krig åstadkomma erforderligt tillskott. Det kan anses önskvärt, att säkerhetsfond och premieåterbäringsreserv i möjligaste mån skonas vid uppgörandet av ett krigsbokslut, då å ena sidan säkerhetsfonden efter ett krig väl kan behöva bevaras med tanke på förluster på kapitalplaceringar och å andra sidan premieåterbäringsreserven utgöres av medel, vilka kunna betraktas som individuellt tilldelade. Dessa motiv gälla icke beträffande vinstreserverna, men å andra sidan kan framhållas att dessa utgöras av beskattade medel och att det måste anses rimligt, att bolagen för bestridande av tillskott få i största möjliga utsträckning taga i anspråk medel, som icke beskattats.

Oaktat en dödlighet vid krig, som för bolagen skulle medföra tillskottsplikt, motsvarande 5 % av risksumman, måste anses så hög, att man knappast behöver räkna därmed, kan ur andra synpunkter en konsolidering av ifrågavarande omfattning icke anses omotiverad. Inspektionen har för den skull intet att erinra mot den föreslagna höjningen av utjämningsreservernas avdragsfria maximum. En annan fråga är emellertid, i vilken takt en sådan konsolidering bör försiggå med tanke på återverkningarna i fråga om försäkringstagarnas vinstmöjligheter och bolagens beskattning.

Kraven på konsolidering å den ena sidan och rättvisa åt försäkringstagarna å den andra äro i viss mån motstridiga. Det kan icke undvikas, att försäkringstagare under en konsolideringsperiod få åtnjuta mindre fördelar än under en tid, då konsolideringen redan är fullgjord. Om emellertid denna försiggår i en alltför snabb takt, missgynnas försäkringstagarna i förra fallet alltför mycket. Den av räntefallet föranledda förstärkningen av premiereser-

verna, som påbörjades år 1934, har lett till inställandet av all vinstutdelning, vilket självfallet inneburit ett missgynnande av dem, som varit försäkrade under denna period, och i all synnerhet av de äldsta försäkringstagarna. Behovet av förstärkningen ansågs emellertid så trängande, att en dylik konsekvens blev ofrånkomlig, och inspektionen uttalade i överensstämmelse med denna uppfattning i skrivelse till Svenska livförsäkringsbolags förening den 29 januari 1938, att inspektionen fann bolagens åtgärd att under dåvarande förhållanden inställa vinstutdelningen ekonomiskt välbetänkt. En förlängning av den nu rådande, vinstfria perioden genom att omedelbart efter premiereservförstärkningarnas genomförande påbörja en alltför snabb uppbyggnad av exempelvis utjämningsreserverna är emellertid enligt inspektionens uppfattning icke motiverad.

Eftersom å ena sidan på grund av anförda skäl en alltför forcerad konsolidering icke kan anses motiverad, synes å andra sidan några skäl för skattelagstiftningen att medgiva avdragsrätt vid en godtyckligt snabb konsolidering knappast föreligga. Då livförsäkringsbolagens sammanlagda risksumma för kapitalförsäkring för dödsfall ultimo 1940 med avdrag av den del därav, för vilken återförsäkrare svara, utgjorde 3.66 miljarder kronor, skulle bolagen enligt förslaget kunna uppbygga utjämningsreserver om sammanlagt 183 miljoner kronor, innan avdragsrätten upphör. Då bolagens sammanlagda utjämningsreserver vid samma tidpunkt uppgingo till 19 miljoner kronor, kunna sålunda sammanlagt 164 miljoner kronor få avdragas från överskottet. Enligt förslaget kunde detta med nuvarande skattesatser medföra, att ett skattebelopp, utgörande mellan 37 och 83 % av sistnämnda summa, d. v. s. mellan 61 och 136 miljoner kronor, icke komme stat och kommun till godo. Härom vore intet att säga, om avsättningarna fördelades över en längre period, men då förslaget icke maximerar de årliga avsättningarna, kunna dessa koncentreras till en relativt kort period. Det torde icke vara förenligt med vedertagna beskattningsprinciper att införa bestämmelser, som i sådan grad tillåta skattskyldiga att själva reglera sin beskattning.

Utöver den föreslagna begränsningen av utjämningsreservens totala storlek bör därför enligt inspektionens mening även en begränsning av de årliga avsättningarnas belopp införas. På grund av nu anförda synpunkter har inspektionen efter konferens med representanter för livförsäkringsbolagen anmodat dem att uppgöra ett förslag till bestämmelser om sådan begränsning. I skrivelse den 31 januari 1942 från ordföranden i Svenska livförsäkringsbolags förening framlägges ett sådant förslag.

Förslaget innebär, att ingen maximering av den avdragsgilla årliga avsättningen skall föreskrivas vid beräkningen av överskottet men väl vid beräkningen av behållningen. Vid någorlunda stora årsvinster skulle emellertid en dylik anordning icke medföra någon spärr av betydelse i fråga om snabbheten i utjämningsreservens uppbyggnad med skattefria medel. Inspektionen vill med hänsyn härtill sätta i fråga, huruvida icke en maximering av de årliga avdragsgilla avsättningarna bör införas även vid överskottets beräkning.

Enligt tilläggsförslaget skulle vid beräkningen av behållningen den avdragsgilla avsättningen till utjämningsreserv alternativt begränsas genom föreskrift i grunderna eller genom föreskrift i lagen, innebärande att den avdragsgilla avsättningen begränsades till den i grunderna föreskrivna minimiavsättningen jämte ett belopp, utgörande $\frac{1}{4}$ % av sammanlagda risksumman för dödsfall efter ökning med 60 % av sammanlagda risksumman för invaliditetsfall. För närvarande föreskrives för flertalet bolag varken någon minimiavsättning eller någon maximiavsättning i grunderna. I fråga om de bolag, vilkas grunder föreskriva viss minimiavsättning, är denna obetydlig jämfört med nyssnämnda belopp, $\frac{1}{4}$ % av viss risksumma. Man uppnår således i det

närmaste samma resultat, om gränsen fixeras till sistnämnda belopp. Härigenom vinnes även den fördelen, att vid fastställandet av grunder för avsättning till utjämningsreserv hänsyn icke behöver tagas till skattesynpunkter. Då Kungl. Maj:t hittills icke plägat infordra utlåtande rörande grunderna från annan myndighet än inspektionen och till inspektionens uppgift icke hör att bevaka de fiskaliska intressena, synes det lämpligare att en fullt bestämd gräns för de avdragsgilla årliga avsättningarna införes i lagen. Inspektionen vill i enlighet härmed för sin del förorda, att vid beräkningen av behållningen tillägges den ökning av utjämningsreserven, som avdragits vid överskottets beräkning, i den mån nämnda ökning överstiger $\frac{1}{4}$ % av sammanlagda risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall efter ökning med 60 % av sammanlagda risksumman för försäkring för invaliditetsfall.

Kammarrätten har uttalat:

Vad angår den föreslagna ändringen vid överskottsberäkningen i fråga om vad som skall utgöra avdragsgilla avsättning till utjämningsreserverna skulle en sådan ändring bland annat medföra att hänsyn skulle tagas icke blott såsom hittills till risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall utan jämväl till risksumman för invaliditetsfall. Det torde vara en av krigsförhållandena föranledd aktualisering av sistnämnda försäkringsform, som, ehuru motiveeringen är något snävt hållen på denna punkt, kräver en sådan anordning. Varken häremot eller emot de stadgade procentsatserna synes från kammarrättens sida vara något att i sak invända. Den föreslagna lagtexten till ifrågasvarande bestämmelser preciserar dock icke med full tydlighet den begränsning, som här avses, eller 5 procent av sammanlagda risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall samt 3 procent (5 procent av 60 procent) av sammanlagda risksumman för invaliditetsfall.

Statskontoret har icke funnit anledning till annan erinran än att det ville förefalla erforderligt, att de föreslagna reglerna för beräkning av överskott och behållning å livförsäkringsrörelsen kompletterades med föreskrifter om maximering av det belopp, som årligen finge avdragas för avsättning till utjämningsreserv.

I sin senare skrift har *svenska livförsäkringsbolags förening* uttalat att, i den mån den av försäkringsinspektionen påyrkade maximeringen av avsättningarna till utjämningsreserv hänförde sig till beräkning av behållningen, inspektionens anmärkning icke gäve anledning till erinran. Föreningen har vidare anfört:

Att såsom inspektionen jämväl ifrågasatt utsträcka maximeringen av de årliga avsättningarna även vid beräkning av överskottet synes icke påkallat. Faran för en alltför långsam uppbyggnad av utjämningsreserverna till önskvärd storlek lär vara betydligt större än motsatsen. I varje fall torde för framtiden liksom hittills konkurrensen bolagen emellan och bolagsledningarnas önskan att snarast möjligt kunna tillmötesgå försäkringstagarnas ständigt med ökad skärpa framställda krav på återupptagande av premieåterbäring och vinst förhindra den av inspektionen befarade alltför snabba konsolideringen. En försäkringsgivare med obetydlig utjämningsreserv torde för övrigt på denna punkt rättvisligen böra medgivas betydligt större frihet än den, som hunnit avsevärt längre på vägen mot en tillfredsställande utjämningsreserv.

Försäkringsinspektionen har i sitt yttrande över föreningens senare skrift uttalat, att inspektionen funne de skäl, som föreningen anfört mot en maximering jämväl vid beräkning av överskottet, icke vara övertygande. Inspektionen har vidare anfört.

Gällande grunder föreskriva för flertalet bolag ingen avsättning till utjämningsreserv. Grunder, å vilka bolagen sökt stadfästelse men som vila i avvaktan på viss komplettering, föreskriva beträffande vart och ett av bolagen en avsättning, vilken kan uppskattas till i runt tal 7 $\frac{0}{100}$ av det i genomsnitt årligen nyanskaffade försäkringsbeloppet. Vid en genomsnittlig nyan-skaffning, motsvarande 10 $\frac{0}{100}$ av ett bolags hela risksumma, skulle avsättningen alltså uppgå till 0.7 $\frac{0}{100}$ av risksumman, vilken avsättning väl rymmes inom gränsen 2.5 $\frac{0}{100}$. Vissa bolag hava föredragit att begära svagare grunder för beräkning av premiereserv, vilket medfört att för dem avsättning till utjämningsreserv utöver den ovan nämnda måste göras. Att låta ett dylikt förhållande inverka på skattelagstiftningen synes icke motiverat, så mycket mer som anordningen i fråga torde få anses äga mera provisorisk karaktär.

Det av svenska livförsäkringsbolags förening framlagda förslaget att av-sättningarna av kapital och ränta till premieåterbäringsreserv och av ränta å tilldelade vinstreserver — men däremot icke avsättningar till konsolideringsfonderna — skola medräknas vid bestämmandet av behållningen har sam-band med föreningens redan behandlade förslag om ny spärregel; såsom tidigare omnämmts innebar den av föreningen föreslagna spärregeln att ränteskatteunderlaget skulle så begränsas, att skatterna icke komme att överstiga 90 procent av behållningen. Då jag icke ansett mig böra biträda föreningens förslag i fråga om spärregeln, anser jag mig icke heller böra biträda för-eningens nu ifrågavarande förslag. Förslaget torde emellertid böra upptagas till omprövning i samband med den mera omfattande utredning angående livbolagens skatteförhållanden, som efter vad jag förut anfört bör komma till stånd. — Föreningen har i anslutning till sitt nyssberörda förslag fram-hållit, att såväl livförsäkringsrörelsen som annan förvärvskälla kunde lämna underskott; detta underskott borde, i likhet med vad som enligt föreningens uppfattning för närvarande gällde, få avdragas vid beräkning av behållningen. Försäkringsinspektionen har funnit det naturligt att avdrag skedde, men har anmärkt att det av gällande lagtext icke framginge att avdragsrätt förelåge. Ett liknande påpekande har gjorts av kammarrätten. Anmärkas må att i de-klarationsformulär nr 10 (Bilaga till C; inkomst av livförsäkringsrörelse) finnes under I B punkt 3 b) angivet, att i behållningen skall inräknas »Av andra förvärvskällor än rörelse härfluten, i allmänna deklARATIONEN redovisad inkomst, minskad med under allmänna avdrag uppfört underskott å nämnda förvärvskällor». Med hänsyn till vad som förekommit i nu förevarande ärende torde den regel, som sålunda kommit till uttryck i deklARATIONEN beträffande underskott å annan förvärvskälla än rörelse, böra upp-tagas i punkt 4 av anvisningarna till 30 § kommunalskattelagen.

*Departements-
chefen.*

Svenska livförsäkringsbolags förening har vidare föreslagit att vid beräk-ning av behållningen avdrag skall få ske dels för nettointäkten från utländsk

återförsäkringsrörelse, som hålles skild från den övriga rörelsen, dels och för nettointäkten från sådan direktrörelse, som drives i annat land. Med hänsyn till den ståndpunkt jag intagit till föreningens nyssberörda förslag rörande den omfattning, i vilken fondavsättningar skola inräknas i behållningen, anser jag mig emellertid icke heller böra upptaga de nu ifrågakvarande förslagen utan torde jämväl dessa få bli föremål för prövning i samband med en blivande utredning på området.

Slutligen har svenska livförsäkringsbolags förening föreslagit vissa ändringar av bestämmelserna angående avdragsrätt för avsättning till utjämningsreserver. Dessa bestämmelser innebära för närvarande, att avdragsrätt medges i den mån utjämningsreserverna icke genom avsättningarna komma att överskjuta 2 procent av risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall med avdrag av den del därav, för vilken återförsäkrare svara. Innebörden av föreningens förslag är, att avdragsrätt skulle medgivas — såväl vid beräkning av överskott som vid beräkning av behållning — i den mån utjämningsreserverna icke överskote 5 procent av risksumman å livförsäkringar och 3 procent av risksumman å invaliditetsförsäkringar. Enligt vad försäkringsinspektionen meddelat uppgick livbolagens sammanlagda risksumma för kapitalförsäkring för dödsfall per den 31 december 1940, efter avdrag av den del därav för vilken återförsäkrare svara, till 3,660,000,000 kronor. De sammanlagda utjämningsreserverna uppgingo vid samma tid till 19,000,000 kronor eller ungefär 0.5 procent av risksumman, varför den föreslagna utökningen av avdragsrätten sålunda avser belopp av en mycket betydande storleksordning. I remissyttrandena har annan erinran icke gjorts mot föreningens förslag än att de årliga avsättningarna borde maximeras, förslagsvis till $\frac{1}{4}$ procent. För egen del är jag emellertid tveksam om ändringsförslag nu bör framläggas. Det torde böra beaktas, att redan gällande bestämmelser medgiva en betydande utbyggnad av utjämningsreserverna, varför frågan om ändring av reglerna icke synes hava omedelbar aktualitet. Vidare bör framhållas, att omarbetning för närvarande pågår av 1940 års lag med vissa bestämmelser om livförsäkring m. m. vid krig, vilket givetvis talar för ett uppskov med ändring av beskattningsreglerna. På grund av det anförda och med hänsyn till frågans betydelse ur skattesynpunkt har jag för min del stannat vid den meningen, att ändringsförslag icke nu bör framläggas utan att frågan bör upptagas till vidare behandling i samband med den mera omfattande utredning av livbolagens skatteförhållanden, vilken jag förutsatt senare skola komma till stånd.

Departementschefens hemställan.

Med iakttagande av vad jag i det föregående anfört ha inom finansdepartementet upprättats förslag till

dels lag om ändring i vissa delar av kommunalskattelagen den 28 september 1928 (nr 370),

dels förordning angående ändrad lydelse av 20 § förordningen den 28 september 1928 (nr 373) om statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, och

dels förordning om begränsning av skatt för svensk livförsäkringsanstalt.

De föreslagna ändringarna av kommunalskattelagen torde icke kunna bliva tillämpliga förrän taxeringsåret 1944. I övrigt torde författningsförslagen däremot böra träda i kraft redan innevarande år, förslagsvis den 1 juni 1943.

Föredraganden hemställer härefter, att förenämnda författningsförslag måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Ivar Löfqvist.

F ö r s l a g
till
ändringar i kommunalskattelagen.

30 § 2 mom. 1:sta stycket.

För *inländsk försäkringsanstalt* skall såsom nettointäkt anses överskottet å försäkringsrörelsen samt beträffande *livförsäkringsrörelse*, förutom överskottet å rörelsen, ett belopp (*ränteskatteunderlaget*) motsvarande en fjärdedel av den ränta, som enligt av Konungen stadfästa grunder dels beräknats å premiereserv för direkt tecknade kapitalförsäkringar tillhörande anstaltens här i riket drivna rörelse dels ock belöper å eller eljest tillförts premieåterbäringsreserv och härmed jämförliga vinstreserver för dylika försäkringar. Ränteskatteunderlaget må dock icke upptagas till så stort belopp, att de skatter till stat och kommun, vilka beräknas dels å ränteskatteunderlaget dels ock å överskottet samt å de inkomstbelopp, vilka i beskattningsavseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, kunna antagas komma att överstiga 90 % av behållningen å livförsäkringsverksamheten, dock att överskottet och inkomstbeloppen härvid medräknas endast i den mån desamma enligt anvisningarna skola ingå i sagda behållning.

Vid beräkning av inländsk försäkringsanstalts överskott å försäkringsrörelse må från bruttointäkten göras avdrag för avsättning till försäkringsfond för egen räkning och premieåterbäringsreserv samt i den utsträckning, som närmare angives i anvisningarna, till andra fonder, i den mån de beräknas motsvara anstaltens förbindelser enligt ingångna försäkringsavtal, dock icke för annan avsättning till vinstutdelning än å livränteförsäkringar eller av ränta till sådana vinstreserver för kapitalförsäkringar, som avses i föregående stycke.

Anvisningar till 30 §.

3. Vid beräkning — — — utjämningsreserver och livränteförsäkringsrörelsens garantifonder ävensom för avsättning av ränta till vinstreserver, som äro jämförliga med premieåterbäringsreserv.

Med utjämningsreserv — — — försäkringsaktiebolags reservfond.

Med garantifond — — — avsatta medel.

Med vinstreserv förstås här fond, som omfattar försäkringstagarna individuellt eller gruppvis tilldelade men ej utbetalade vinstmedel.

Avdrag för ökning av utjämningsreserverna må icke ske i den mån desamma genom ökningen komma att överskjuta 5 procent av sammanlagda risksumman för kapitalförsäkring för dödsfall ökad med 60 procent av sammanlagda risksumman för invaliditetsfall.

Med risksumma förstås här det belopp, som är att anse som utsatt för döds- eller invaliditetsrisk, med avdrag av den del därav, för vilken återförsäkrare svara.

Nedsättning av — — — före ändringen.

Avdrag må icke ske för annan avsättning till omedelbar eller framtida vinstutdelning åt försäkringslagarna än avsättning dels till garantifond för livränteförsäkringsrörelse dels ock enligt av Konungen stadfästa grunder av ränta till vinstreserver för direkt tecknade kapitalförsäkringar, som tillhöra anstaltens här i riket drivna rörelse.

Vid tillämpningen — — — till 31 §).

4. Vid beräkning av ränteskatteunderlaget skall gälla:

1) räntan å premiereserven skall, där ej särskilda förhållanden påkalla annat, beräknas å medeltalet av dess belopp vid årets början och slut efter den räntefot, som legat till grund för dess beräkning;

2) i fråga om ränte- och kapitalförsäkringsanstalt sättes räntan å premiereserven lika med det belopp, vilket såsom ränta gottskrivits besparingsfonden för kapitalförsäkring, med avdrag av den ränta, som under året utbetalats till delägare i samma fond;

3) behållningen å livförsäkringsverksamheten upptages till ett belopp, som utgör skillnaden mellan

å ena sidan summan av

a) överskottet å livförsäkringsrörelsen, beräknat på sätt i punkt 3 sagts,

b) vid överskottsberäkningen avdragna avsättningar till premieåterbärings- och vinstreserver,

c) de inkomstbelopp, vilka i beskattningshänseende äro att hänföra till annan förvärvskälla än försäkringsrörelse, dock att i fråga om försäkringsanstalt, som driver siuk-, olycksfalls- eller skadeförsäkringsrörelse, ifrågavarande inkomstbelopp endast medräknas i den mån de i försäkringstekniskt hänseende äro att hänföra till livförsäkringsverksamheten;

å andra sidan summan av de delar av överskottet, som belöpa på

d) sådan återförsäkringsrörelse, som huvudsakligen avser utläningar och enligt av Konungen stadfästa grunder är skild från anstaltens övriga livförsäkringsrörelse,

e) sådan direkt livförsäkringsrörelse, som anstalten driver i utlandet;

4) vid begränsning jämlikt 30 § 2 mom. skola skatterna till stat och kommun antagas komma att utgå efter samma debiteringsgrunder som för närmast föregående beskattningsår.